

RF § 109 Mål och budget 2026-2028

Ärendenummer: RS 2025/7

Regionfullmäktiges beslut

- Driftbudget 2026 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad på 33,60 kronor per 100 skattekronor.
- Investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 fastställs.
- Personalkostnadskompensationen 2026 fördelas med ett generellt påslag till samtliga nämnder.
- Internräntan 2026 är oförändrad och uppgår till 2,5 procent.
- Förslaget till regionfullmäktiges mål för 2026 godkänns.
- Återrapportering av uppdraget att ta fram ett samlat förslag till effektivisering 2026-2027 tas emot (RF 2025-02-17 § 4).
- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av Region Gotlands nämndstruktur. Uppdraget ska rapporteras till budgetberedningen våren 2026 och eventuell implementering ska kunna ske den 1 januari 2027.
- Regionstyrelsen får i uppdrag se över Region Gotlands representation i olika externa uppdrag. Uppdraget ska redovisas till budgetberedningen våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en folkbildningsstrategi/handlingsplan. Uppdraget syftar till att ge en långsiktig plan för Region Gotlands arbete för folkbildningen på Gotland och hur koordinering och samhandling mellan folkbildningens aktörer och det offentliga kan stärkas. Uppdraget redovisas hösten 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn och analys av resursfördelningsmodellerna för barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppdraget syftar till att säkerställa att modellerna är ändamålsenliga och träffsäkra utifrån de behov som modellerna ska säkerställa. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att analysera utbyggnaden av vatten och avlopp avseende kapacitet för utbyggnad, utbyggnadens påverkan på VA-taxor samt hur VA-utbyggnaden möjliggör för nybyggnation. Uppdraget syftar till att ge förslag på en investeringsplan som är realistisk, genomförbar och hållbar utifrån både Region Gotlands och gotlänningars möjlighet att finansiera investeringen. Uppdraget avseende taxa redovisas i samband med budgetavstämningen hösten 2025. Övriga delar av uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.

- Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av konstuppdraget i sin helhet. Uppdraget syftar till att ge förslag på en långsiktig struktur som säkerställer en god tillgång och utveckling av konst på Gotland. Uppdraget redovisas till budgetberedningen våren 2026.
- Tekniska nämnden får i uppdrag att se över modellen för prispåslag kopplat till varuförsörjningen och ge förslag på modell som säkrar en stabil finansiering med större förutsägbarhet och lägre volatilitet för beställarna. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till traineeprogram som omfattar Region Gotlands olika verksamheter. Uppdraget syftar till att stärka kopplingen mellan utbildningssektorn och Region Gotland och att skapa förutsättningar för en förstärkt kompetensförsörjning. Uppdraget redovisas våren 2026.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att se över styrkor och utmaningar i hemsjukvården idag samt utreda om hemsjukvårdens hemvist framåt bör finnas hos socialnämnden eller hälso- och sjukvårdsnämnden, utifrån både patientnytta och effektivitet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
- Regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden får i uppdrag att presentera en långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten i syfte att balansera kostnader och intäkter över år. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
- Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.

Reservationer

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut om driftbudget till förmån för Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut om investeringsbudget och investeringsplan till förmån för Johan Malmros (C) yrkande om investeringsbudget och investeringsplan: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund

(C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att avslå Eva Ahlins (C) yrkanden gällande regionfullmäktiges mål: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att bifalla regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9: Sara Lidqvist (KD).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att bifalla regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9 och 10: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att avslå Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Sammanfattning

Regionstyrelsen har beslutat om en drift- och investeringsbudget där det budgeterade resultatet 2026 uppgår till 75 miljoner kronor (mnkr).

Resursfördelningsmodellerna har beaktats samtliga år och utgår från befolkningsprognosen från mars 2025. För 2026 innebär det en ramökning till nämnderna på totalt 81 mnkr. Resurser tillförs gymnasieskolan, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården och resurser minskas inom förskola och grundskola.

I förslaget budgeteras en generell personalkostnadskompensation till nämnderna på 130 mnkr vilket motsvarar ”märket” på 3,0 procent.

Ramtillskott för interna prisökningar och externa avtal har budgeterats med 71 mnkr 2026. Ramtillskott för övriga kostnadsökningar och särskilda satsningar uppgår till 106 mnkr 2026. Totalt äskade nämnderna om 212 mnkr i ramtillskott utöver externa avtal, interna priser och resursfördelningsmodeller.

Totalt tillförs nämnderna 372 mnkr i budgeten 2026 vilket motsvarar 5,4 procents ökning.

Inga ytterligare effektiviseringar föreslås. Regiondirektören har haft i uppdrag att till budgetberedningen ta fram ett samlat förslag till effektivisering 2026-2027. Eftersom nämndernas underskott är stort krävs i första hand åtgärder för att inte överskrida den beslutade budgeten.

Investeringsbudgeten uppgår 2026 till totalt 869 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 528 mnkr. 2027 uppgår investeringsbudgeten till totalt till 926 mnkr varav investeringar i skattefinansierad verksamhet till 566 mnkr. Den här investeringsnivån är för hög för att klara att finansiera med egna medel.

Räntekostnader har beräknats utifrån ett antagande om att låneskulden ökar med 300 miljoner kronor per år och en genomsnittsränta på 2,5 procent. Ingen utdelning från Gotlands Energi AB har tagits upp under planperioden. Reavinster inklusive exploateringsinkomster är beräknade till 40 mnkr år 2026 och 2027 och 20 mnkr 2028.

Internräntan föreslås vara oförändrad, 2,5 %, 2026. Utgångspunkten är att internräntan ska motsvara regionens långsiktiga externa upplåningskostnad.

För att styra och prioritera fastställer regionfullmäktige årligen mål för nämnder och bolag. Nämnder och bolag ansvarar inför regionfullmäktige att verkställa målen. Regionfullmäktiges mål tas fram genom att nämnderna föreslår verksamhetsnära mål som utgår från nämndens uppdrag. Koncerngemensamma mål är mål där fler nämnder och bolag är ansvariga och där regionstyrelsen har ansvaret att både föreslå mål och att hålla ihop och samordna arbetet.

I samband med arbetet med mål och budget 2027-2029 ska en utvärdering av den nya styrmodellen genomföras. Utvärderingen kommer även att inkludera målen och processen för framtagandet av dessa.

De mål som regionstyrelsen föreslår ska godkännas av regionfullmäktige är följande.

Förslag på mål	Berörd nämnd/ bolag
Andelen medarbetare inom Region Gotland som kan rekommendera sin arbetsplats till andra ska årligen förbättras	Samtliga nämnder och GotlandsHem

Region Gotlands koldioxidutsläpp ska minska årligen. Under perioden 2024- 2027 ska den genomsnittliga minskningen uppgå till 15 procent per år	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Öka antalet invånare i ålder 20-64 med minst 1 000 till mandatperiodens slut	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Region Gotland har en myndighetsutövning, i förhållande till företag, där nöjdhetsindex ökar årligen per myndighetsområde och är högre än rikssnittet år 2027	Regionstyrelsen, tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden
Region Gotland ska stärka sin förmåga att upprätthålla kritiska verksamheter under minst två veckor vid fredstida kriser och höjd beredskap	Samtliga nämnder och GotlandsHem
Andelen barn och unga, personer med funktionsnedsättning samt personer 65 år och äldre som rör sig minst 1 timme/dag ska öka årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och socialnämnden
Öka andelen barn och unga (0-18 år) som upplever kultur årligen och med totalt 10 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Öka andelen mat som äts upp i skolrestaurangerna genom att minska svinnet årligen och med totalt 25 procent under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen
Under perioden 2024-2027 ska andelen ekologiska livsmedelsinköp öka. Målet är att andelen år 2027 ska vara 40 procent. Målet för 2026 är att ligga kvar på samma nivå som 2025	Regionstyrelsen
Samtliga individer i akut behov av hjälp ska nås av räddningstjänsten inom 30 minuter	Regionstyrelsen
Andelen individer i akut behov av hjälp som nås av räddningstjänsten inom 15 minuter ska årligen uppgå till 60 procent	Regionstyrelsen
Räddningstjänstens tillsynstillfällen av publika lokaler och övriga verksamheter uppgår till 200/år, under perioden 2024-2027	Regionstyrelsen

Andelen utbildade undersköterskor/stödassistenter i äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027	Socialnämnden
Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen ska minska årligen och totalt med 40 procent under perioden 2024 – 2027	Socialnämnden
Andelen nöjda brukare i gruppbostad LSS ska öka årligen under perioden 2024-2027. Målet är att andelen nöjda år 2027 ska vara 80 procent	Socialnämnden
Andelen som upplever ett bra och respektfullt bemötande i mottagande av socialnämndens tjänster och insatser ska öka årligen och uppgå till 100 procent år 2027	Socialnämnden
Kostnaderna för inhyrd personal ska minska årligen och uppgå till max 5 procent av personalkostnaderna år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Genom ett kvalitativt och effektivt omhändertagande på alla vårdnivåer, ska den genomsnittliga beläggningen i slutenvården vara 85-90 procent	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Andelen som har förtroende för vårdcentralerna på Gotland ska öka årligen och vara minst 75 procent år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Patientens upplevelse av kontinuitet och koordinering i primärvården ska öka årligen och vara minst i nivå med riket år 2027	Hälso- och sjukvårdsnämnden
Andelen elever i årskurs 9 som uppnår behörighet till gymnasieskolan ska öka med 0,5 procentenheter per år under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Andelen behörig pedagogisk personal inom nämndens verksamheter ska öka årligen under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Likvärdigheten inom grundskolan ska öka årligen under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden

Andelen elever som skattar gott psykiskt välbefinnande ska öka årligen med 0,5 procentenheter under perioden 2024-2027	Barn- och utbildningsnämnden
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan med examen inom 4 år ska öka årligen och med minst 5 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen elever inom den kommunala gymnasieskolan som i elevenkäten svarar ”mycket bra” eller ”bra” på frågan ”Hur mår du rent allmänt”, ska öka årligen och med minst 4 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen invånare 16–29 år som varken arbetar eller studerar ska minska årligen och med minst 1 procentenhet till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen invånare 25–64 år med gymnasial utbildning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Andelen utrikesfödda 20-64 år med egen försörjning ska öka årligen och med minst 2 procentenheter till 2027	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Minska mängden tidningar och förpackningar i hushållens restavfall årligen och med totalt 25 kilo per hushåll under perioden 2024-2027	Tekniska nämnden
Minska vattenförbrukningen per person årligen och med totalt 20 procent per person under perioden 2024-2027	Tekniska nämnden
Öka kollektivtrafikens marknadsandel årligen för att nå 10 procent år 2027	Tekniska nämnden
Möjliggöra för minst 500 bostäder per år på hela Gotland under perioden 2024-2027	Miljö- och byggnämnden
Andelen årsredovisningar som behöver kompletteras ska vara högst 40 procent under 2026	Överförmyndarnämnden
Antalet nya ställföreträdare som inte har anknytning till sin huvudman, ska öka under 2026 jämfört med 2025	Överförmyndarnämnden
Antalet digitalt inlämnade års- eller sluträkningar ska öka med minst 40 under 2026 jämfört med 2025	Överförmyndarnämnden

Patientnämnden ska medverka i minst 5 samverkansmöten med berörda vårdgivare årligen under perioden 2024-2027	Patientnämnden
En nyproduktion av minst 300 bostäder ska ha påbörjats under perioden 1 januari 2024 till 31 december 2027, varav minst två projekt ska genomföras utanför Visby. Påbörjad nyproduktion räknas från det att ansökan om bygglov är inlämnad till Region Gotland.	GotlandsHem
Vid utgången av år 2027 ska bolaget påvisa en positiv utveckling av driftnettot.	GotlandsHem
Vid utgången av år 2027 ska bolaget påvisa följsam prognos och plan för att nå en avkastning på totalt kapital om 4 procent och soliditet om 25 procent i enlighet med tioårsplanen.	GotlandsHem

Bedömning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

För att möta hälso- och sjukvårdens snabbt ökade behov har Region Gotland över tid omfördelat stora resurser från övriga delar av verksamheten. Det har lett till en obalans som påverkat förutsättningarna för den offentligt finansierade servicen på ön. Region Gotland är en för liten region för att ensam bära kostnaderna för sin hälso- och sjukvård. Det strukturella underskottet som kan härledas till ö-faktorn i hälso- och sjukvården beräknades under 2023 till cirka 300 miljoner kronor per år.

Utjämningskommitténs förslag till nytt inkomst- och kostnadsutjämningsystem är ett steg i rätt riktning men räcker inte för att kompensera för ö-faktorn.

Hur kommundelen och regiondelens ekonomi skulle kunna delas upp har utretts i en ny konsultutredning. Resultatet visar att med en skattesats på 11,35 kronor för regiondelen och 22,25 kronor för kommundelen så överstiger regiondelens kostnader de intäkter som avser regionen i form av skatteintäkter, utjämningsbidrag och övriga generella och riktade statsbidrag. Slutsatsen är att kommunen finansierar regionen.

Den exceptionella ekonomiska situation som drabbat kommuner och regioner med lågkonjunktur, hög inflation och minskade statsbidrag har försämrat även Region Gotlands ekonomi med sjunkande soliditet och ökad låneskuld som följd. De ekonomiska förutsättningarna för planperioden 2026-2028 är mer gynnsamma även om osäkerheten är fortsatt stor till följd av hot om ökade tullar och ett eventuellt handelskrig. Samtidigt finns ett omvärldstryck i form av klimatanpassning, förändrad demografi och säkerhet och beredskap som behöver hanteras även ekonomiskt.

Enligt prognosen i delårsrapport 1 blir balanskravsresultatet 2025 negativt med 29 miljoner kronor. Nämndernas budgetavvikelse är -130 mnkr. Prognosen pekar på en tydlig obalans i nämnderna. Ett stabilt ekonomiskt läge utgår från att nämnderna klarar sitt uppdrag inom den beslutade budgetramen. Fortsatta åtgärder behövs för att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna.

I budgeten för 2026 ges nämnderna ett tillskott på 372 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning på 5,4 procent. Den största delen av tillskottet avser personalkostnadskompensation, demografi och medicinteknisk utveckling samt externa avtal. Det innebär att trots ökade ramar så behöver mycket av nästa års kostnadsökningar och ambitionsökningar hanteras genom omprioritering inom befintlig budgetram.

De finansiella målen avseende resultat, självfinansieringsgrad av investeringar samt soliditet kommer inte uppnås under planperioden utifrån de nu kända förutsättningarna. Låneskulden kommer att öka och sannolikt överskrida målet på en skuld på max 15 % av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag.

Det budgeterade resultatet i resultatplanen för 2028 är negativt. Det saknas cirka 250 mnkr för att komma upp i ett resultat på målnivån 2 procent av skatteintäkter och bidrag. För att kunna investera i den takt som planeras behöver resultatet ligga på minst den nivån.

Det är av stor vikt att nämnderna väger in kostnadsaspekten vid verksamhetsplaneringen. Flera av målen är kostnadsdrivande då aktiviteter för att nå måluppfyllelse kräver ökade resurser. Vid konflikt mellan beslutade prioriteringar och mål och de ekonomiska resurserna är de ekonomiska resurserna överordnade. Ekonomin är den restriktion som sätter gränser för måluppfyllelsen och verksamhetens inriktning och omfattning. Nämnden har ansvar för att snarast rapportera om den inte kan uppfylla de mål och åtaganden som regionfullmäktige beslutat om.

Ärendets behandling under mötet

Anförande hålls av Meit Fohlin (S), Johan Malmros (C), Andreas Unger (M), Lars Engelbrektsson (SD), Saga Carlgren (V), Maya Arfvidson (MP), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L), Oscar Lindster (S), Martin Nilsson (MP), Linda Wagenius (V), Mariette Nicander (M), Lars Thomsson (C), Peter Jankert

(V), Pieter Barnard (V), Eva Ahlin (C), Per Edman (V), Håkan Ericsson (S), Micke Seid (MP), Filip Reinhag (S), Rolf Öström (M), Victoria Öjefors Quinn (V) och Stefan Nypelius (C).

Driftbudget

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag till driftbudget enligt förslag från S och M som visar på en budget med beräknat resultat om 75,4 miljoner kronor. **Se bilaga 1.** I detta instämmer Andreas Unger (M), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Håkan Ericsson (S), Filip Reinhag (S) och Rolf Öström (M).

Johan Malmros (C) yrkar på driftbudget enligt förslag från C, KD och L som visar på en budget med beräknat resultat om 62,5 miljoner kronor.

Se bilaga 2. I detta instämmer Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L), Lars Thomsson (C) och Eva Ahlin (C).

Saga Carlgren (V) yrkar på en driftbudget enligt förslag från V som visar på en budget med beräknat resultat om 62 miljoner kronor. **Se bilaga 3.** I detta instämmer Linda Wagenius (V), Peter Jankert (V), Pieter Barnard (V), Per Edman (V) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Maya Arfvidson (MP) yrkar på en driftbudget enligt förslag från MP som visar på en budget med beräknat resultat om 31,75 miljoner kronor. **Se bilaga 4.** I detta instämmer Micke Seid (MP).

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar på en driftbudget enligt förslag från SD som visar på en budget med beräknat resultat om 211,4 miljoner kronor.

Se bilaga 5.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar avslag till regionstyrelsens förslag till driftbudget.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag, Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgren (V) yrkande, Maya Arfvidson (MP) yrkande och Lars Engelbrektssons (SD) yrkande och finner att regionstyrelsens förslag till driftbudget bifalls. Votering begärs.

Ordförande utser regionstyrelsens förslag till huvudförslag i omröstningen. För att utse motförslag till huvudförslaget ställer ordförande proposition på Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgren (V) yrkande, Maya Arfvidson (MP) yrkande och Lars Engelbrektssons (SD) yrkande och finner att Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget enligt förslag från C-KD-L utses som motförslag.

Som propositionsordning i omröstningen gäller ja-röst för att bifalla regionstyrelsens förslag till driftbudget och nej-röst för att bifalla Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget. Omröstningen ger 37 ja-röster och 17 nej-röster. 16 ledamöter avstår och 1 ledamot är frånvarande. **Av bilaga 6 framgår hur var och en har röstat.**

Ordförande finner att regionfullmäktige beslutar om driftbudget i enlighet med regionstyrelsens förslag.

Reservation

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut om driftbudget till förmån för Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget enligt förslag från C-KD-L: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Driftbudget 2026		Belopp, (mnkr)
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3 %		130,00
Summa personalkostnadskompensation		130,00
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN		-25,40
Resursfördelningsmodell GVN		20,40
Resursfördelningsmodell SON		29,20
Resursfördelningsmodell HSN		56,60
Summa resursfördelningsmodell		80,80
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal		44,30
Interna priser regionstyrelseförvaltningen		5,40
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)		3,60
Förändring internhyra (3,6 %)		16,20
Driftskostnader exploatering		1,10
Summa externa avtal och interna priser		70,60
Ramtillskott		
Regionstyrelsen	Utveckling AI	0,50
Regionstyrelsen	IT	4,00
Regionstyrelsen	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
Regionstyrelsen	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
Regionstyrelsen	Räddningstjänsten	3,00
Regionstyrelsen	Energicentrum/ energirådgivning	0,16
Tekniska nämnden	Särskild kollektivtrafik	5,00
Tekniska nämnden	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60

Tekniska nämnden	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
Tekniska nämnden	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
Miljö- och byggnämnden	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
Miljö- och byggnämnden	PM10 och alkoholhantering	1,00
Miljö- och byggnämnden	VA-rådgivare	0,40
Miljö- och byggnämnden	Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
Barn- och utbildningsnämnden	Förskola förstärkning	7,90
Barn- och utbildningsnämnden	Grundskola inkl. anpassad skola	13,00
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och elevhälsan	1,40
Barn- och utbildningsnämnden/Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Säkerhet och beredskap, skolorganisationen	1,00
Barn- och utbildningsnämnden	Skolbibliotek	2,50
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Folkhögskolan, Enter	0,70
Socialnämnden	Inrätta stödboende skadligt bruk oberoende	9,40
Socialnämnden	Avhopparverksamhet	2,00
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Hyra Havspaviljongen	10,40
Regionstyrelsen	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritid som rådet	3,15
Regionstyrelsen	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
Regionstyrelsen	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
Regionstyrelsen	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,90
Regionstyrelsen	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
Summa ramtillskott		105,61

Reavinster och exploatering	-20,00
Summa förändring budget 2026	367,00
Budgeterat resultat 2026	75,40

Skattesats

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag att skattesatsen lämnas oförändrad. I detta instämmer Andreas Unger (M), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Eva Ahlin (C), Filip Reinhag (S) och Rolf Öström (M).

Saga Carlgren (V) yrkar att skattesatsen höjs med 50 öre till 34,10 öre per skattekrona. I detta instämmer Linda Wagenius (V), Peter Jankert (V), Pieter Barnard (V), Per Edman (V) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Maya Arfvidson (MP) yrkar att skattesatsen höjs med 25 öre till 33,85 öre per skattekrona. I detta instämmer Micke Seid (MP).

Sara Lidqvist (KD) yrkar avslag till Saga Carlgrens (V) och Maya Arfvidsons (MP) yrkanden om höjning av skattesatsen. I detta instämmer Gisela Wood (L) och Eva Ahlin (C).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag, Saga Carlgrens (V) yrkande och Maya Arfvidsons (MP) yrkande och finner att regionstyrelsens förslag att lämna skattesatsen oförändrad bifalls.

Investeringsbudget 2026-2027 och investeringsplan 2028-2030

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag till investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 enligt förslag från S och M. **Se bilaga 7.** I detta instämmer Andreas Unger (M), Saga Carlgren (V), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Filip Reinhag (S), Rolf Öström (M) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Johan Malmros (C) yrkar på investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 enligt förslag från C, KD och L. **Se bilaga 8.** I detta instämmer Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L), Lars Thomsson (C) och Eva Ahlin (C).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag och Johan Malmros (C) yrkande och finner att regionstyrelsens förslag om investeringsbudget och investeringsplan bifalls.

Reservation

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut om investeringsbudget och investeringsplan till förmån för Johan Malmros (C)

yrkande: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Regionfullmäktiges mål

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag till mål för regionfullmäktige. I detta instämmer Andreas Unger (M), Saga Carlgren (V), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Filip Reinhag (S), Rolf Öström (M) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Eva Ahlin (C) yrkar att ett nytt mål fastställs om att andelen närproducerade livsmedel i Region Gotlands kök ska öka med 10 procent under år 2026. I detta instämmer Sara Lidqvist (KD) och Gisela Wood (L).

Eva Ahlin (C) yrkar att nuvarande mål om att öka andelen ekologiska livsmedel ändras till att målet är att behålla nuvarande nivå. I detta instämmer Sara Lidqvist (KD) och Gisela Wood (L).

Ordförande ställer proposition på Eva Ahlins (C) yrkanden och finner att yrkandena avslås. Votering begärs.

Som propositionsordning i omröstningen gäller ja-röst för avslag till Eva Ahlins (C) yrkanden och nej-röst för bifall till Eva Ahlins (C) yrkanden. Omröstningen ger 51 ja-röster och 18 nej-röster. 1 ledamöter avstår och 1 ledamot är frånvarande. **Av bilaga 9 framgår hur var och en har röstat.**

Ordförande finner att regionfullmäktige beslutar att avslå Eva Ahlins (C) yrkanden.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag om regionfullmäktiges mål år 2026 och finner att det bifalls.

Reservation

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att avslå Eva Ahlins (C) yrkanden gällande regionfullmäktiges mål: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Uppdrag

Yrkanden om uppdrag

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag till följande uppdrag:

1. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av Region Gotlands nämndstruktur. Uppdraget ska rapporteras till budgetberedningen våren 2026 och eventuell implementering ska kunna ske den 1 januari 2027.
2. Regionstyrelsen får i uppdrag se över Region Gotlands representation i olika externa uppdrag. Uppdraget ska redovisas till budgetberedningen våren 2026.
3. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en folkbildningsstrategi/handlingsplan. Uppdraget syftar till att ge en långsiktig plan för Region Gotlands arbete för folkbildningen på Gotland och hur koordinering och samhandling mellan folkbildningens aktörer och det offentliga kan stärkas. Uppdraget redovisas hösten 2026.
4. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn och analys av resursfördelningsmodellerna för barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden. Uppdraget syftar till att säkerställa att modellerna är ändamålsenliga och träffsäkra utifrån de behov som modellerna ska säkerställa. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
5. Tekniska nämnden får i uppdrag att analysera utbyggnaden av vatten och avlopp avseende kapacitet för utbyggnad, utbyggnadens påverkan på VA-taxor samt hur VA-utbyggnaden möjliggör för nybyggnation. Uppdraget syftar till att ge förslag på en investeringsplan som är realistisk, genomförbar och hållbar utifrån både Region Gotlands och gotlänningars möjlighet att finansiera investeringen. Uppdraget avseende taxa redovisas i samband med budgetavstämningen hösten 2025. Övriga delar av uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
6. Regionstyrelsen får i uppdrag att genomföra en översyn av konstuppdraget i sin helhet. Uppdraget syftar till att ge förslag på en långsiktig struktur som säkerställer en god tillgång och utveckling av konst på Gotland. Uppdraget redovisas till budgetberedningen våren 2026.
7. Tekniska nämnden får i uppdrag att se över modellen för prispåslag kopplat till varuförsörjningen och ge förslag på modell som säkrar en stabil finansiering med större förutsägbarhet och lägre volatilitet för beställarna. Uppdraget redovisas i samband med budgetberedningen våren 2026.
8. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till traineeprogram som omfattar Region Gotlands olika verksamheter. Uppdraget syftar till att stärka kopplingen mellan utbildningssektorn och Region Gotland och att skapa förutsättningar för en förstärkt kompetensförsörjning. Uppdraget redovisas våren 2026.

9. Regionstyrelsen får i uppdrag att se över styrkor och utmaningar i hemsjukvården idag samt utreda om hemsjukvårdens hemvist framåt bör finnas hos socialnämnden eller hälso- och sjukvårdsnämnden, utifrån både patientnytta och effektivitet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
10. Regionstyrelsen och miljö- och byggnämnden får i uppdrag att presentera en långsiktig modell för finansiering av mark- och exploateringsverksamheten i syfte att balansera kostnader och intäkter över år. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.
11. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att utreda vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.

I Meit Fohlins (S) tillstyrkande av regionstyrelsens förslag till uppdrag instämmer Andreas Unger (M), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Filip Reinhag (S) och Rolf Öström (M).

Sara Lidqvist (KD) tillstyrker regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 2. I detta instämmer Gisela Wood (L).

Saga Carlgren (V) tillstyrker regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 11. I detta instämmer Johan Malmros (C), Linda Wagenius (V), Peter Jankert (V), Pieter Barnard (V), Per Edman (V) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Johan Malmros (C) yrkar avslag till regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9 och 10.

Sara Lidqvist (KD) yrkar avslag till regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9. I detta instämmer Gisela Wood (L).

Johan Malmros (C) yrkar på följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer, civilsamhället och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.
2. Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att arbetsmiljö, ledarskap och medarbetarfrågor blir strategiska frågor som följs upp lika systematiskt som ekonomin. Uppdraget omfattar även att ta fram en regiongemensam handlingsplan för arbetsmiljö med tydliga mål, ansvarsfördelning och uppföljning, grundad i medarbetarenkäter och

- fackliga inspel. Arbetet ska stärka chefernas förutsättningar, öka delaktighet och skapa strukturer för att ta tillvara medarbetarnas idéer.
3. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.
 4. Regiondirektören får i uppdrag att utvärdera genomförbarheten av samhällsbyggnadsprojektet Visborg mot bakgrund av den rapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet behöver ses över i termer av genomförbarhet på 5, 10 och 15 år samt i termer av vilka områden som ska tas in anspråk i vilken ordning.
 5. Regiondirektören får i uppdrag att undersöka de långsiktiga möjligheterna att anpassa Wisby Strand för fler scener och verksamheter än idag. Utredningen ska omfatta kontrakt, juridik och ekonomi och återrapporteras till budgetberedningen 2027.

I Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag instämmer Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L), Lars Thomsson (C) och Eva Ahlin (C).

Saga Carlgren (V) yrkar på följande uppdrag:

1. Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
2. Att Region Gotland utreder hur skolororganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
3. Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola och socialtjänsten ska utvecklas. Inte minst hitta bra former för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.
4. Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
5. Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.
6. Att Region Gotland tar fram en plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall. Planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

I Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag instämmer Linda Wagenius (V), Peter Jankert (V), Pieter Barnard (V), Per Edman (V) och Victoria Öjefors Quinn (V).

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar på följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att redovisa alla anställda med titeln strateg, utvecklingsledare, förändringsledare eller likvärdig funktion. Målet är att minska dessa roller med minst 30 % före 2027.
2. Regiondirektören ges i uppdrag att tillsammans med barn- och utbildningsnämnden ta fram ett åtgärdsprogram för att minska administrationen för undervisande personal med minst 20 % till 2027. Det ska inkludera översyn av IT-system, dokumentationskrav och mötesstruktur.
3. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att säkerställa att alla gymnasiala och vuxenutbildningar har dokumenterad arbetsmarknadsrelevans. Nya utbildningar ska endast startas efter behovsanalys med lokal koppling.
4. Regiondirektören får i uppdrag att redovisa nyttjandegrad för samtliga lokaler kopplade till vuxen- och gymnasieutbildning. Överkapacitet ska leda till samlokalisering eller avveckling – inte ytterligare expansion.
5. Socialnämnden ges i uppdrag att bygga ut modellen med mobila vård- och omsorgsteam för äldre i ordinärt boende. Målet är att skapa ett alternativ till institutionsboende, där trygghet och kontinuitet prioriteras. Äldre ska inte behöva flytta från hemmet på grund av systemets oförmåga att möta behovet på plats.
6. Tekniska nämnden får i uppdrag att inom sex månader leverera en handlingsplan för vattenförsörjning på kort och lång sikt – inklusive översyn av vattenuttag, bevattning, återbruk, läckage och distributionssäkerhet.
7. Miljö- och byggnämnden får i uppdrag att kartlägga hinder för verksamhetsetablering i orter utanför Visby. Särskilt prioriterat är att möjliggöra verkstäder, förråd, föreningslokaler och serviceverksamhet i områden där planbrist förhindrar utveckling.
8. Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att kartlägga hinder för barn- och ungdomsidrott i landsbygd och mindre orter. Där verksamhet hotas av lokalbrist, avstånd eller driftkostnader ska stöd riktas dit – inte till ytterligare centraliserade satsningar.

Maya Arfvidson (MP) yrkar på följande uppdrag:

1. Regionstyrelsen får i uppdrag att förbättra och säkra politisk förankring i ärendehanteringens kring kalktäktsansökningarna, så att regionen kan avge mer heltäckande svar på myndigheters begäran om regionens synpunkter.

2. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram regler och kriterier för hur förvaltningarna årligen skall kunna ansöka om medel för klimat och miljöarbete, förslagsvis administrerat av Bidragsbyrån.
3. Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en landsbygdsstrategi, vilken bland annat ska ge svar på hur Gotlands olika utvecklingsbolag kan stödjas och exempelvis på hur belysningen i mindre orter kan bevaras om de hotas av borttagning.

I Maya Arvidsons (MP) yrkande om uppdrag instämmer Micke Seid (MP).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 1-8 och 11 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 10 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens (V) yrkande om uppdrag och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Maya Arvidsons (MP) yrkande om uppdrag och finner att det avslås.

Reservation

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att bifalla regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9: Sara Lidqvist (KD).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att bifalla regionstyrelsens förslag till uppdrag nr 9 och 10: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C).

Följande ledamöter reserverar sig mot regionfullmäktiges beslut att avslå Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag: Lars Thomsson (C), Eva Ahlin (C), Stefan Nypelius (C), Bibbi Olsson (C), Karl-Johan Boberg (C), Gunnel Lindby (C), Johan Malmros (C), Anna Andersson (C), Björn Dahlström (C), Abdulalim Alkatea (C), Hilda Glansholm (C), Ulf Hammarlund (C), Ingrid Engström (C), Sara Lidqvist (KD), Gisela Wood (L) och Aina Mattsson (L).

Personalkostnadskompensation, internränta och återrapportering av uppdrag

Meit Fohlin (S) tillstyrker regionstyrelsens förslag till beslut i övrigt, gällande personalkostnadskompensation, internränta och återrapportering av uppdrag. I detta instämmer Andreas Unger (M), Oscar Lindster (S), Mariette Nicander (M), Filip Reinhag (S) och Rolf Öström (M).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelsens förslag gällande personalkostnadskompensation, internränta och återrapportering av uppdrag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

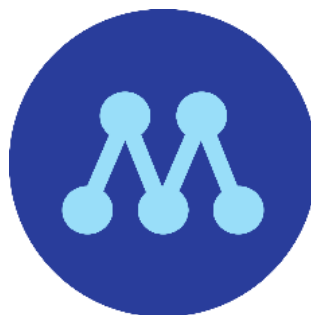
Regionfullmäktige 2025-02-17 § 4
Samtliga nämnders Mål och budget 2026-2028
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-19
Regionstyrelsen 2025-05-26 § 270

Skickas till

Samtliga nämnder
RS 2025/511

Trygghet, tillväxt och välfärd

**Socialdemokraterna och Moderaternas
budgetförslag 2026**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Gotland – en region och kommun	3
Gotländska planeringsförutsättningar	3
Vårt gemensamma arbete	4
Långsiktiga planeringsförutsättningar	4
Vår viktigaste resurs – medarbetarna	5
Starten i livet – barn och unga	6
Fokus på barn och unga i behov av stöd	6
Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande	6
Kultur och fritid- för ett aktivt och meningsfullt liv	7
Infrastruktur och klimat	8
Nya lösningar för vattenförsörjning	8
Bygga och bo – för ett växande Gotland	8
För ett levande näringsliv	9
Vård – när den behövs	10
En äldreomsorg för åren som kommer	10
Beroendevård och stödboende	11
Trygghet, säkerhet och beredskap	11
Regional säkerhet och beredskap	11
Beredskap inom skolan	12
Alkoholhantering med fokus på trygghet	12
Avhopparverksamhet	12
Investeringar	13
Tabell	14

Inledning

Vi lever i en orolig tid. Vi har krig i Europa och ett utmanande säkerhetspolitiskt läge där Gotland geopolitiskt får en strategisk roll. De drygt 100 dagar som gått med Trump-administrationen har skapat ytterligare oro, inte minst på den finansiella marknaden. Omvärldsläget påverkar i hög grad Sverige och Gotland.

Efter flera år av svåra ekonomiska utmaningar i landets kommuner och regioner ser vi inför 2026 ett mer normalt år, samtidigt som Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Skatteunderlaget ökar långsamt, samtidigt som pensionskostnaderna kommer att sjunka till mer normala nivåer.

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Vid flera tillfällen har vi avsatt medel till vår resultatutjämningsreserv – en ekonomisk buffert där vi lagt undan pengar under goda tider för att kunna hantera sämre år. Det har gjort att vi har klarat av de mycket tuffa senaste åren och kan gå relativt starkt in i en mer stabil tid.

Gotland – en region och kommun

Gotland är landets minsta region, samtidigt som vi är landets enda ö-region. Till skillnad från andra regioner har vi ingen närliggande granne att samarbeta med. Region Gotland är dessutom ensam i landet om att ha både de kommunala och de regionala uppdragen samlade i en och samma organisation. Detta innebär ett unikt ansvar, särskilt för hälso- och sjukvården.

Gotlänningarna har samma rätt till vård som alla andra i Sverige. Vi kan inte kompromissa med grundläggande trygghetsfunktioner som akutmottagning, förlossningsvård eller jourlinjer. Samtidigt är vi bara 61 000 invånare och kostnaderna för att upprätthålla denna vårdstruktur överstiger vad gotlänningarna kan bära. Till detta kommer nya krav utifrån det förändrade säkerhetsläget, som ytterligare pressar våra gemensamma resurser.

Kommande tioårsperiod innebär dessutom stora demografiska utmaningar. Antalet barn minskar, vilket ställer krav på att anpassa förskole- och skolororganisationen. Samtidigt ökar antalet äldre kraftigt, vilket innebär ökade behov inom äldreomsorgen. Till detta kommer att befolkningen i arbetsför ålder minskar, vilket påverkar både kompetensförsörjning och skattekraft.

Mot denna bakgrund har vi låtit PwC genomföra en fördjupad 10-årig finansiell analys, med särskilt fokus på vårt dubbla uppdrag som både kommun och region. Frågeställningen för analysen har varit: *Finansierar våra kommunala verksamheter våra regionala verksamheter som hälso- och sjukvården?*

Svaret på rapporten visar ett tydligt **Ja**. PwC:s analys visar att med dagens skattesatser och skatteunderlagsprognoser bedöms kommundelen i genomsnitt visa ett överskott på 198 miljoner kronor per år under perioden 2024-2033. Samtidigt som regiondelen visar ett årligt underskott på 350 miljoner kronor.

Vid en uppdelning enligt samma princip skulle bokslutet för 2024 respektive 2025 se ut som följande:

Delområde	2024	2025
Kommundelen	+198mkr	+237mkr
Regiondelen	-409 mkr	-316mkr

Detta visar tydligt att Region Gotland över tid tvingas omfördela resurser från kommunala verksamheter som skola och omsorg – för att täcka underskott inom sjukvården. Det är inte en hållbar utveckling. Om inget görs riskerar sjukvårdsuppdraget att tränga undan vår förmåga att

fungera som en välfungerande kommun.

Socialdemokraterna och Moderaterna på Gotland arbetar därför gemensamt och långsiktigt för att synliggöra Gotlands särskilda behov i dialog med riksdag och regering. Vi driver på för ett ö-tillägg som säkrar finansieringen av både vårt kommunala och vårt regionala ansvar.

Samtidigt deltar vi i internationella samarbeten, bland annat med Öckerö, Grekland och Kroatien inom ramen för projekt med OECD¹ och DG Regio². Detta i syfte för att hitta och utveckla strategier för en sammanhållen ö-politik på nationell nivå. Målet är att Sverige ska ta steg mot en ö-säkrad välfärdspolitik som bättre speglar våra unika förutsättningar.

Vårt gemensamma arbete

Trots tuffa år som i hög grad präglats av återhållsamhet och hårda prioriteringar har mycket gått åt rätt håll. Socialdemokraterna och Moderaterna arbetar målmedvetet i alla verksamheter för att gå i den riktning vår regionala utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040* pekar ut. Den regionala utvecklingsstrategin är hela Gotlands och gotlänningarnas vision för framtiden. För att utveckla Gotland måste vi arbeta tillsammans. Ökad dialog och samverkan har ett stort fokus i vårt ledarskap. Under hösten kommer vi att föra dialog runt om på Gotland kring samhällsutveckling, den nya översiktsplanen³ och de demografiska utmaningarna. Här kommer Region Gotland och politiken tillsammans att möta gotlänningarna kring framtidsfrågor.

Vi ser kraften i det lokala engagemanget. Där man bor, lever och verkar vill många vara med och forma framtiden. Vi vill bygga långsiktigt för ökad systematik och utväxling i arbetet med lokal utveckling och landsbygdsutveckling. Därför ger vi 0,9 miljoner som ska vidare ut till bygderna.

Tack vare målmedvetet arbete ser vi att mycket går bra i våra verksamheter. Utsläppen i våra verksamheter minskar, led-lampor och solceller på taken blir fler och luftkvaliteten förbättras (PM10). Vi har skrivit under *Klimatkontrakt 2030* ihop med andra kommuner i projektet *Viable cities*. Vi har klivit fram och tar helhetsansvar kring energifrågan och har bildat GAIST⁴ för att öka hastigheten i omställningen. Vi har tagit ledarskap i internationella sammanhang i och med ordförandeskapet i CPMR⁵, vilket leder till ökat fokus på öar och att Gotland syns som föregångare. Vi har ökat samverkan med andra öar i Östersjön och vill se ökad aktivitet i Blått centrum⁶ där vi vill samordna vattenfrågan på land med Östersjödimensionen. Vi intensifierar arbetet kring våra transporter och arbetar redan nu med hur vi vill se färjetrafiken efter nästa avtalsperiod.

Vidare har vi antagit en ny besöksnäringstrategi och arbetar nu för en samlad destinationsorganisation. Vi har antagit en ny översiktsplan som betonar den hållbara utvecklingen av Gotland. Vi har arbetat bort bygglovskön. Tack vare våra prioriteringar och vår markstrategi, har vi – tillsammans med våra engagerade medarbetare – satt grunden för en än mer effektiv och offensiv samhällsbyggnadsprocess. Vi har satt höga mål för näringslivsklimatet och ser en positiv utveckling av både Nöjd Kund Index (NKI) och Nöjd Upphandlings Index (NUI).

Långsiktiga planeringsförutsättningar

Långsiktiga planeringsförutsättningar är viktigt för våra verksamheter. För att ta höjd för detta har

¹Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

²Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik

³<https://gotland.se/oversiktsplan2040>

⁴Gotland Accelererar I Samverkan för grön Tillväxt

⁵Conference of Peripheral Maritime Regions

⁶<https://www.uu.se/samverkan-innovation/blatt-centrum-gotland>

Region Gotland en resursfördelningsmodell som möter dessa behov. Vi fördelar full kostnadskompensation till Socialnämnden (SON) i takt med att vi blir äldre, mer till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) för att det blir fler elever i gymnasiet och mer till Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) för att möta kostnadsökningarna. Samtidigt minskar antalet barn och elever i förskola och skola kraftigt, vilket syns i resursfördelningen till Barn- och utbildningsnämnden (BUN).

Sedan 2017 har Region Gotland lagt effektiviseringar i alla nämndernas budgetar. Detta har varit viktigt för att hålla nere kostnadsutvecklingen och för en långsiktigt hållbar ekonomi. Socialdemokraterna och Moderaterna väljer dock att inte lägga effektiviseringar på verksamheten för 2026. Att hela tiden leta effektiviseringar tar både tid och resurser – nu ser vi behovet av arbetsro i nämnder och förvaltningar och därför lägger vi inga effektiviseringskrav 2026. Vi föreslår också oförändrad skattesats.

Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0
Summa personalkostnadskompensation	130,0
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
Resursfördelningsmodell GVN	20,4
Resursfördelningsmodell SON	29,2
Resursfördelningsmodell HSN	56,6
Summa resursfördelningsmodell	80,8

Vår viktigaste resurs – medarbetarna

Välfärden är aldrig bättre än dess medarbetare och Region Gotlands medarbetare är vår viktigaste resurs. Därför fortsätter Socialdemokraterna och Moderaterna att satsa på medarbetarna. I vårt budgetförslag för 2026 ger vi full personalkostnadskompensation på märket, 3 procent, vilket innebär 130 miljoner kronor (se tabellen ovan).

Medarbetare i Region Gotland ska ha möjlighet till goda arbetsvillkor, en god löneutveckling och fler arbetskamrater och vi ska även ge dem förutsättningar för ett långt, friskt och hållbart arbetsliv. Ett viktigt mål är att fortsätta det redan framgångsrika arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal. Då behöver Region Gotland stärkas som arbetsgivare så att fler väljer att jobba hos oss. Här vill vi ta flera steg för att uppnå det.

När konkurrensen om arbetskraft hårdnar behöver vi säkerställa att vi har resurser för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Region Gotland ska ha goda förutsättningar för en långsiktig och hållbar löneutveckling.

2025 höjde vi friskvårdsbidraget för våra medarbetare från 1 200 till 3 000 kronor per år, och gav fler medarbetare möjlighet att ta ut friskvårdstimme, för att ytterligare stärka erbjudandet till våra medarbetare och förutsättningarna för ett gott arbetsliv. I vår budget för 2026 ligger dessa satsningar kvar. Dessutom fortsätter vi med arbetet att införa förmånscyklar för regionens personal, vilket gynnar både det hälsofrämjande arbetet och miljön.

Samtidigt behöver vi fortsätta att utveckla vårt arbete kring bemanning och att bli mer effektiva i att nyttja vår personals kompetens rätt och vi har tidigare gett förvaltningen i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.

Starten i livet – barn och unga

Under de senaste åren har vi tagit flera viktiga steg för att stärka förskolan och skolan på Gotland. Vi har invigt den nya förskolan i Väskinde – en av Gotlands största med plats för 100 barn och en helt ny utemiljö. Nya Alléskolan har också öppnat, med moderna och större lokaler för upp till 300 elever i årskurs F-6. Vi har beslutat om ökade resurser till barnomsorg på obekväm arbetstid och skjutit till medel till anpassad skola för att möta de ökade behoven. Vi har tagit initiativ för att öka tillgängligheten till Öppna förskolan, bland annat genom att öppna upp i Slite och utreda fler platser på landsbygden. Utöver detta har vi redan idag en hög andel barn som är inskrivna på förskolan och fritids, små barngrupper och hög personaltäthet. Detta för att ta ansvar för att möta dagens behov och investera i framtiden.

Fokus på barn och unga i behov av stöd

Samtidigt står den gotländska skol- och förskoleorganisationen inför stora utmaningar. Antalet barn och elever förväntas minska kraftigt, samtidigt som stödbehoven i skola och förskola ökar. Därför fokuserar budgeten för 2026 på att säkra kvaliteten i skola och förskola, med särskilt fokus på barn och unga i behov av stöd.

För att värna kvaliteten i denna omställningsperiod avsätter vi därför 7,9 miljoner kronor till förskolan. Dessa går till en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och för att möta de ökade behoven och möjliggöra fler platser på specialförskolan Heden. Detta för att skapa en mer anpassad och tillgänglig miljö för barn med funktionsnedsättning, till exempel autismspektrumdiagnoser, som ofta har svårt att fungera i vanliga förskolemiljöer.

För att främja våra elevers hälsa och välmående förstärker vi barn- och elevhälsan med 1,4 miljoner kronor till specialpedagogisk/speciallärarkompetens för ökad likvärdighet oavsett skola, och vi permanentar projektet med fysioterapeut i skolan, som arbetar med ergonomi, fysisk aktivitet och tidiga insatser för barns motorik.

Vi tillskjuter också 13 miljoner till grundskolan, inklusive resursskolan och anpassad skola, för en höjning av grundbeloppet för att säkra kvaliteten och för att kunna möta det ökande behovet av stöd i skolan. Behovet av anpassad skola och resursskola ökar, och verksamheterna förväntas växa ytterligare, vilket kräver fler lärare och specialpedagogisk kompetens. Resursskolan får till hösten 2025 nya lokaler, vilket möjliggör att ta emot fler elever.

Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande

I linje med detta flyttar vi även över ansvaret för den anpassade gymnasieskolan och Desideria anpassad grundskola som idag finns på Wisbygymnasiets område från Barn- och utbildningsnämnden till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Detta för att knyta de verksamheterna och dess elever närmare Wisbygymnasiet, vilket skapar bättre förutsättningar framåt.

Gotlands Folkhögskolas allmänna kurs Enter bidrar till att höja utbildningsnivån och möjliggöra vidare studier, med särskilt stöd för deltagare inom NPF-spektrumet. Efterfrågan på kursen är högre än tillgången. Därför tillskjuter vi resurser till Enter i vår budget för 2026. Vid sidan av detta tillför vi 2,5 miljoner för att stärka skolbiblioteken, något som är av stor vikt för att stimulera elevers läsning.

Utöver resursfördelningsmodellen tillskjuter vi totalt 25,5 miljoner kronor för barn, unga och vuxnas lärande:

- 7,9 miljoner till förskolan (4,5 mkr för en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och 3,4 mkr för att möta det ökade behovet till anpassad skola).
- 1,4 miljoner till barn- och elevhälsan.
- 13 miljoner för grundskolan inklusive anpassad skola.
- 700 000 kronor för Enter (Folkhögskolan).
- 2,5 miljoner för skolbibliotek.

Kultur och fritid – för ett aktivt och meningsfullt liv

I budgeten för 2026 stärker vi det gotländska föreningslivet och skapar bättre möjligheter till en rik fritid för alla gotlänningar. Vi fortsätter investera i våra idrotts- och fritidsanläggningar för att ge både föreningar och invånare goda förutsättningar för en rik fritid.

Arbetet med det efterlängtrade nya Solbergabadet fortskrider enligt plan, samtidigt som planeringsarbetet för både ny ridanläggning och ny ishall fortsätter. Vid sidan av detta får vi äntligen ett nytt stödsystem på fritidssidan, vilket kommer att ge bättre, mer likvärdiga och transparenta förutsättningar.

Vi fortsätter arbetet med att mota ensamhet och öka rörelserikedomen. Vi har tidigare permanentat resurser till Fritidsbanken och utvecklat ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), så att fler – oavsett bakgrund – får tillgång till en aktiv fritid. Dessutom sätter vi snart igång med arbetet inför Island Games på Gotland. Gotland är "preferred bidder" och förväntas, under sommarens spel på Orkney, tilldelas spelen år 2031.

De senaste åren har Region Gotland räknat upp medlen till kulturen mest i hela landet. Den linjen håller vi fast vid även i år – med en 3-procentig uppräkning till både den kommunala kulturen och till den regionala kulturen inom kultursamverkansmodellen. Vi fortsätter även planerna för ett nytt ungdanshus i nuvarande Solbergabadets lokaler, i takt med att det nya badhusets färdigställande.

Vi satsar sammanlagt 5,85 miljoner kronor på kultur och fritid:

- 2 miljoner till ökade driftskostnader som uppkommit i och med investeringar i anläggningar på Visborg, Rävåsen och i ishallen i Hemse, samt säkrar fortsatt drift av ishallen i Slite.
- 2 miljoner till föreningsdrift av egna anläggningar.
- 300 000 kronor till hyresstöd till mindre föreningar.
- 600 000 kronor till aktivitets- och medlemsstöd för 65+ samt personer med funktionsnedsättning.
- 150 000 kronor till verksamhetsstöd för funktionsrättsorganisationer.
- 100 000 kronor till ökad stöd för sociala föreningar.
- 700 000 kronor för att påbörja processen inför Island Games 2031.

Infrastruktur och klimat

De senaste åren har Tekniska nämnden arbetat intensivt med klimatfrågan. Vi har infört en ny prissättningsmodell som möjliggör klimativänliga investeringar, byggt ut laddinfrastruktur och solceller, samt genomfört insatser för bättre luftkvalitet. Vi har även antagit en klimatanpassningsplan – ett konkret verktyg för att stärka Gotlands beredskap mot klimätförändringar. Vi har dessutom tagit flera steg för att förbättra vardagsmiljön: dygnet runt-öppna återvinningsstationer, nya lekplatser och förbättringar av skol- och idrottsmiljöer. Vi bygger nytt, rustar upp och utvecklar – för ett Gotland där både boende och besökare trivs.

Utöver detta har vi genomfört flera viktiga investeringar, bland annat cykelväg till Visby flygplats, cirkulationsplats vid Östra Hansegatan, bryggan vid Kallis och offentliga toaletter vid Tallunden. De ökade kapitalkostnaderna för dessa samhällsinvesteringar hanteras genom ett tillskott på 9 miljoner kronor. Detta för att undvika att resurser behöver tas från annan verksamhet och därmed riskera minskad utvecklingskraft framåt.

I budget 2026 prioriterar vi också särskild kollektivtrafik – idag en underfinansierad verksamhet som allt fler nyttjar, särskilt inom färdtjänst och sjukresor. Genom att tillskjuta resurser säkrar vi upp servicenivån för de som behöver det allra mest.

Nya lösningar för vattenförsörjning

Vi fortsätter också att utveckla Gotland som en tillgänglig, trygg och hållbar plats att leva på. Vattensituationen med torka, minskad tillgång till grundvatten och därmed ökad efterfrågan på alternativa lösningar såväl som insatser för vattendammar, våtmarker och lagring ställer nya krav på Region Gotland. En VA-rådgivare är därför en viktig funktion i vår stora utmaning.

Genom att erbjuda rådgivning inom alternativa VA-lösningar redan i tidiga skeden av exploateringsprojekt, gör vi det enklare för både gotlänningar och nyinflyttade att komma vidare med sina byggplaner. Vi erbjuder sedan tidigare energi- och klimatrådgivning för att hjälpa gotlänningar med sin energianvändning och miljöpåverkan, och nu tar vi nästa steg med att erbjuda VA-rådgivning.

Våra satsningar för infrastruktur och klimat under 2026:

- 5 miljoner till särskild kollektivtrafik
- 300 000 kronor för skötsel av klintkanten i Visby innerstad
- 9 miljoner till kapitalkostnader för samhällsprojekt
- 160 000 kronor för fortsatt energi- och klimatrådgivning
- 600 000 kronor för VA-rådgivning (samarbete Miljö- och byggnämnden, total investering på 1 miljon)
- 1 miljon för exploatering och ökat bostadsbyggande

Bygga och bo – för ett växande Gotland

Sedan 2022 har Miljö- och byggnämnden arbetat målmedvetet med att förändra och förbättra. Vi har förbättrat bygglovsprocessen med tydligare kontaktvägar, kortare väntetider och en tydlig prioriteringsmodell för detaljplaner som gynnar bostadsförsörjningen. Resultaten märks: vi får högre betyg från företagare och sökande, och vi levererar på vårt vallöfte om att möjliggöra 500 nya bostäder per år.

Kundnöjdheten inom miljö- och hälsoskydd har ökat kraftigt, och inom bygglov har vi genomfört förändringar som verkligen gör skillnad i vardagen för gotlänningar. Att snabbt och tydligt få besked i byggärenden är avgörande för investeringar, nyetableringar och bostadsbyggande. När

bygglovsprocessen fungerar, fungerar också Gotlands utveckling bättre.

För att skapa bättre förutsättningar för Gotlands tillväxt prioriterar vi i budget 2026 insatser som stärker företagsklimatet, underlättar inflyttning och förbättrar vardagen för gotlänningar. Med ett tillskott till bygglovsverksamheten förstärker vi arbetet för kortare handläggningstider, smidigare processer och fortsatt hög service.

Idag har vi kommit ikapp de historiskt långa bygglovsköerna och vi fortsätter satsa på rådgivning i tidiga skeden – en modell som ger sökande rådgivning från start för att förenkla processen att söka bygglov. Samtidigt har vi stora exploateringsprojekt på gång där utvecklingen av Visborg är störst. För att fortsätta hålla hög takt i exploateringsarbetet skjuter vi till extra resurser för samhällsbyggande.

Vi stärker även miljö- och livsmedelskontrollen, där fokus ligger på att förbättra luftkvaliteten för gotlänningar (PM10) samt öka utbildningsinsatser om ansvarsfull alkoholservering och utveckla vårt brottsförebyggande arbete inom alkoholhantering. Läs mer om detta under avsnittet om trygghet, säkerhet och beredskap.

För att Gotland ska fortsätta växa satsar vi följande:

- 3 miljoner för att effektivisera bygglovshantering yttre.
- 1 miljon till PM10 och alkoholhantering.
- 7,7 miljoner för exploatering och bostadsbyggande.
- 400 000 kronor för VA-rådgivning (i samarbete med tekniska nämnden, total investering på 1 miljon).
- 1 miljon för digital inflyttarservice och gotland.com

För ett levande näringsliv

Många bidrar på ett viktigt sätt till målen i den regionala utvecklingsstrategin. Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Näringslivsanslaget har över år varierat. Samhällets allmänna kostnadsökningar, ett ökat tryck på medfinansiering av EU-projekt och för att främja Gotlands innovations- och konkurrenskraft behöver näringslivsanslaget framåt att öka. Inför 2026 höjer vi därför näringslivsanslaget med 3,9 miljoner.

Organisation	Näringslivsanslag
ALMI	4,30
Science Park Gotland	3,50
Ung företagsamhet	0,50
Rindi kårhus	0,77
Coompanion	0,40
Visby Centrum	0,50
Medeltidsveckan	0,30
Gotlands Grönt Centrum	4,80
Gotland Filmfond	3,00
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	0,08
92 möjligheter (Tillväxt Gotland)	0,06
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall	1,50
Forsatt finansiering fleråriga beslut	1,00
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser	2,28
Totalt	23,00

Totalt satsar vi 23 miljoner till den gotländska näringen, där vi prioriterat en utökning med:

- 3,9 miljoner till näringslivsfrämjande verksamhet.

Vård – när den behövs

När gotlänningar tillfrågas om man anser sig ha tillgång till den vård man behöver och om man får den i rätt tid hamnar Gotland i topp i nationella mätningar. Det är viktigt att bibehålla den höga kvalitet och tillgänglighet vi har i sjukvården men också att fortsätta förstärka de delar där insatser behövs.

När Socialdemokraterna och Moderaterna tog över ledarskapet i Hälso- och sjukvårdsnämnden hade endast varannan gotlänning en fast läkarkontakt på vårdcentralen. Idag är andelen nästan 70 procent. Arbetet med fasta kontakter som grund för primärvårdens utveckling är inte bara positivt för patienten utan själva grunden för kvalitet och kontinuitet. Genom att ge full täckning för personalkostnader och genom att hålla i resursfördelningsmodellen ger vi sjukvården förutsättningar att hålla i riktningen framåt.

Samtidigt behöver vi ta vara på möjligheterna med ny teknik. Utöver tillskottet om 56,6 miljoner i resursfördelningsmodellen samt täckning för personalkostnader skjuter vi också till 10 miljoner årligen för arbetet med nytt journalsystem. Region Gotland har tillsammans med Region Stockholm beslutat att byta ut dagens lösning – ett steg som är avgörande för att upprätthålla en hög patientsäkerhet och effektiv informationshantering i vården. Systemet ska vara ett verktyg som frigör tid och förenklar vardagen för vårdens medarbetare. Resurstilldelningen ger förutsättningar för en god implementering av ett system som möter personalens och sjukvårdens behov.

I juni 2026 invigs akutmottagningens nya lokaler. Det har varit efterlängtat av många och ger inte bara en bättre integritet för patienter som söker akut sjukvård utan ger också personalen en bättre arbetsmiljö. För att kunna bygga om akutmottagningen har havspaviljongen tillskapats. Genom att ge full kostnadstäckning för denna tryggar vi en långsiktig finansiering som inte går ut över personalen eller andra budgetposter.

Enligt resursfördelningsmodellen får hälso- och sjukvården 56,6 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 10 miljoner för att säkra implementeringen av nytt journalsystem.
- 10,4 miljoner till hyreskostnader för Havspaviljongen, för möjliggörandet av ny akutmottagning.

En äldreomsorg för åren som kommer

Antalet äldre på Gotland ökar. Vi ger därför drygt 29 miljoner kronor för fler äldre. Med ökat budgetutrymme för äldreomsorgen skapar vi förutsättningar för att hantera kostnadsökningar och samtidigt hålla en hög kvalitet i verksamheten. Fokus ligger på att bemanna efter faktiska behov och stärka kompetensen hos våra viktiga medarbetare, som varje dag ser till att våra äldre har en trygg och bra tillvaro på särskilda boenden eller i hemmet.

Kunniga medarbetare som trivs i sitt jobb är en förutsättning för en fungerande äldreomsorg. Vi ger full personalkostnadskompensation, vilket möjliggör fortsatt god löneutveckling för våra medarbetare samtidigt som vi fortsätter satsningar på friskvård för att minska sjukfrånvaron och bidra till ett mer hållbart arbetsliv. Våra enhetschefer får fortsatt stöd i att leda förändring och utveckling. Genom att digitalisera vår verksamhet frigör vi tid för våra medarbetare att fokusera på kärnuppgiften: omsorg.

Arbetet med det nya särskilda boendet i Klintehamn fortsätter enligt plan, och inflyttning beräknas

ske i december 2025. Vi har också nyligen invigt ett nytt gruppboende på Terra Nova – ytterligare ett steg för att möta behovet av moderna och ändamålsenliga boendelösningar för våra äldre.

Med vår långsiktiga 10-årsplan finns en fortsatt tydlig strategi för hur utbyggnaden ska ske. I dagsläget finns det lediga platser och goda möjligheter att välja var man vill bo, samtidigt som det nya äldreboendet i Klintehamn invigs under året.

Vi kommer också att fortsätta jobba förebyggande tillsammans med de äldre och pensionärsorganisationerna. Vi planerar hälsofrämjande åtgärder som ska minska upplevd ensamhet, motverka digitalt utanförskap och stimulera till fysisk aktivitet. Tillsammans med pensionärsorganisationerna och andra delar av civilsamhället vill vi skapa mötesplatser och aktiviteter som berikar de äldres liv och verkar förebyggande, för ett rikt och långt liv.

Vår budget ger oss möjligheter att ge Gotlands äldre en trygg och bra äldreomsorg genom hemtjänst, särskilda boenden och hemsjukvård. Det ska vara tryggt att åldras på Gotland.

Beroendevård och stödboende

Vi vet samtidigt att vi behöver öka insatserna för personer med beroende. I vår budget prioriterar vi därför 9,4 miljoner för stödboende. Vi har flera olika varianter av boende för gotlänningar i beroende, men genom budgetsatsningen kan vi bygga en bit som saknas, nämligen ett stödboende för de som kämpar för att ta sig ur sitt beroende. Det är ett steg i rätt riktning mot de tankegångar som finns i samsjuklighetsutredningens reformering av den svenska beroendevården. Genom denna satsning hoppas vi kunna hjälpa fler gotlänningar att ta sig ur sitt skadliga beroende av alkohol och narkotika.

Enligt resursfördelningsmodellen får Socialnämnden ett tillskott på 29,2 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 9,4 miljoner för stödboende.

Trygghet, säkerhet och beredskap

Regional säkerhet och beredskap

En trygg region börjar med ett starkt förebyggande arbete. Vi har ökat vårt fokus på det brottsförebyggande arbetet och samlat det i en organisation tillsammans med beredskapsarbetet. Vi arbetar aktivt i alla verksamheter med kontinuitetsplanering och riskanalyser. Genom initiativ som projektet *Stark socken* stärker vi gotlänningars delaktighet och trygghet.

Ett annat viktigt område är det digitala skyddet. I vår budget för 2026 fortsätter vi att prioritera investeringar som stärker Gotlands IT-säkerhet på både kort och lång sikt. Förra året avsatte vi nära 8 miljoner kronor och vi håller i det målmedvetna arbetet. Därför fortsätter vi att bygga ut våra IT- och AI-lösningar för att möta alltmer komplexa hotbilder. Det handlar om att förebygga digitala angrepp, säkra samhällsviktig infrastruktur och skapa högre beredskap mot cyberbrott. Vi satsar på teknisk säkerhet – med lösningar som skyddar både offentliga verksamheter och gotlänningarnas integritet.

Beredskap inom skolan

Skolan är en av våra viktigaste platser för trygghet. Därför satsar vi på säkerhet och beredskap inom hela skolväsendet. Fokus ligger på att utveckla arbetet med risk- och indicenthantering, stärka det förebyggande arbetet mot hot och våld och bygga upp en tät samverkan mellan skola, polis, räddningstjänst, sjukvård och socialtjänst. Trygga skolmiljöer är grunden för barn och elevers lärande och utveckling – och ett effektivt skydd mot att unga dras in i destruktiva miljöer. Genom att jobba förebyggande tidigt i barn och ungas liv stärker vi inte bara tryggheten i skolan – utan i hela samhället.

Alkoholhantering med fokus på trygghet

I takt med att vi skärper det brottsförebyggande arbetet på Gotland, stärker vi även tillsynen kring alkoholservering. Budgeten inför 2026 ger oss möjlighet att arbeta mer strategiskt med utbildning och rådgivning till företag och personal som hanterar alkohol. Det handlar om att skapa medvetenhet, ansvarstagande och ett aktivt förebyggande arbete mot alkoholrelaterad brottslighet. Genom samarbete med polis, tull och andra myndigheter kan regionens tillsynspersonal nu vara en tydligare del av det brottsförebyggande arbetet. Det är ett viktigt steg för att förebygga våld, otrygghet och missbruk i offentliga miljöer – och för att skapa en tryggare Gotland för alla.

Avhopparverksamhet

Vi satsar också på att bygga upp en avhopparverksamhet för personer som vill lämna en kriminell bana bakom sig. Region Gotland har redan tagit tydliga steg genom att starta den särskilda insatsgruppen (SIG), där vi med stöd från socialtjänst, polis och andra aktörer skapar nätverk kring unga i riskzon – med målet att förebygga brott och ge dem nya möjligheter genom utbildning och arbete. Nu fortsätter vi arbetet. Med budgeten för 2026 kan vi erbjuda kriminella en väg ut. Det kräver långsiktiga resurser, skyddsåtgärder och ett omfattande samarbete mellan olika samhällsaktörer. Detta är en investering i tryggheten på Gotland. Vårt mål ligger fast: Gotland ska inte bli en plats för gängkriminalitet. För att lyckas måste vi agera innan problemen rotar sig – både med unga i riskzon och de som redan tagit steg in i kriminalitet.

Vi tar ansvar för Gotlands säkerhet – i vardag och i kris, och prioriterar följande:

- 4,5 miljoner för IT-säkerhet inklusive AI.
- 3 miljoner till räddningstjänstens uppdrag.
- 1 miljoner för säkerhet och beredskap inom skolan.
- 1 miljon för miljö och trygghet som PM10 och alkoholhantering.⁷
- 2 miljoner för avhopparverksamhet.

⁷ Nämnades i avsnittet om *Bo och bygga - för ett växande Gotland*

Investeringar

Behoven av investeringar i våra lokaler och verksamheter är stora och många viktiga investeringar ligger framför oss. Samtidigt står vi inför en utmaning att hantera en ekonomisk situation som kräver återhållsamhet och noggranna prioriteringar. Det krävs en ansvarsfull och långsiktig politik som säkerställer att vi kan möta dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter.

För att klara av det begränsar vi investeringsbudgeten till drygt 500 mkr per år för de kommande tre åren. Vi ska inte avsätta medel för investeringsbehov som ännu inte är redo för utförande och vi ska inte planera för mer än vad vi har resurser att kunna genomföra. Vissa investeringsprojekt flyttas framåt i tid då vi ser att de kräver ytterligare arbete innan de kan realiseras. Såväl en ny idrottshall i Visby som ridsportanläggning på Rävåsen skjuts därför till 2027/2028.

Förutom det redan pågående arbetet med nya Solbergabadet avsätts 1,5 miljoner 2026 till projektering för arbetet med ett ungdokumenthus på Solbergområdet.

Vår investeringsbudget för 2026–2028 fokuserar på att stärka kärnverksamheterna så som utbildning, kollektivtrafik och infrastruktur, samtidigt som vi behöver prioritera de mest kritiska investeringarna. Genom att effektivisera och omfördela resurser kan vi säkerställa att investeringsmedlen används på bästa möjliga sätt.

Vi är övertygade om att en balanserad och ansvarsfull investeringsbudget är nyckeln till att skapa ett hållbart och välmående samhälle. Genom att kombinera ekonomisk återhållsamhet med strategiska investeringar kan vi bygga en stark grund för framtiden.

Ett hållbart samhälle kräver att vi ställer om. En utvecklad kollektivtrafik är avgörande för att fler ska kunna välja bussen. Det är bra både för miljön och för livet. 2026 investerar vi därför för att kunna starta upp kollektivtrafikens nya stadslinjenät i Visby.

För att stärka Region Gotlands trygghet i form av redundans satsas 60 mkr på IT-investeringar och reservkraft för Korpenområdet och Visby hamn. Vi fortsätter även vår satsning inom VA och vattenförsörjning genom att avsätta 200–290 mkr årligen för reinvestering och nybyggnad.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
		Budget-beredning
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,00
	Summa personalkostnadskompensation	130,00
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
	Resursfördelningsmodell GVN	20,40
	Resursfördelningsmodell SON	29,20
	Resursfördelningsmodell HSN	56,60
	Summa resursfördelningsmodell	80,80
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,30
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
	Driftskostnader exploatering	1,10
	Summa externa avtal och interna priser	70,60
	Ramtillskott	
RS/RSF	Utveckling AI	0,50
RS/RSF	IT	4,00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
RS/RSF	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
RS/RSF	Räddningstjänsten	3,00
RS/RSF	Energicentrum/energirådgivning	0,16
TN	Särskild kollektivtrafik	5,00
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
MBN	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
MBN	PM10 och alkoholhantering	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40
MBN	Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
BUN	Förskola förstärkning	7,90
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	13,00
BUN	Bam- och elevhälsan	1,40
BUN/GVN	Säkerhet och beredskap, skolorgansiationen	1,00
BUN	Skolbibliotek	2,50
GVN	Folkhögskolan, Enter	0,70
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40
SON	Avhopparverksamhet	2,00
HSN	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
HSN	Hyra Havspaviljongen	10,40
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,90
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
	Summa ramtillskott*	105,61
	Reavinster och exploatering	-20,00
	Summa förändring budget 2026	367,00
	Budgeterat resultat 2026	75,40

Gotlands framtid

**kräver ordning i ekonomin,
arbetsmiljön och välfärden.**

Budget 2026 för Region Gotland

**Centerpartiet
Kristdemokraterna
Liberalerna**

För framtida ekonomisk stabilitet

Vi lever i oroliga tider där krig och finansiell oro påverkar alla; Från stater till individer. Kommuner och regioner runt om i Sverige kämpar med tuffa ekonomiska förutsättningar, så också Region Gotland. Det saknas pengar för att få regionens budget att gå ihop och de reserver som byggdes upp under den förra mandatperioden har nästan förbrukats. I den här situationen gäller det att hantera de gemensamma skattemedlen med eftertanke och med fokus på en ekonomiskt stabilare framtid. C, KD och L vill med denna budget bygga ekonomisk stabilitet för framtiden – en stabil ekonomi som skapar fler möjligheter för Region Gotlands invånare.

Tuffa tider, för alla

Region Gotland står inför stora utmaningar. Förutom de utmaningar som den sviktande världskonjunkturen innebär har Gotland problem med en snabbt växande låneskuld, i stort sett uttraderade ekonomiska buffertar och dålig budgetdisciplin. År efter år överskrider nämnderna budgeten. Samtidigt ökar behoven inom vård och omsorg på grund av en åldrande befolkning och antalet barn minskar kraftigt

Vi har en bred verksamhet som omfattar allt från förskolor till äldreomsorg, från musik till avancerad sjukvård. I det ekonomiska läge vi befinner oss nu måste vi fråga oss om vi gör rätt saker på rätt sätt. För det finns en skillnad mellan det vi måste göra (obligatoriska saker som skola, vård och omsorg) och det vi gör för att vi vill eller kan.

Samtidigt är vi i en situation där staten höjer kraven på beredskap, där gotlänningarnas behov och förväntningar ökar, men där finansiering saknas. Det faktum att Gotland är en ö skapar i sig själv merkostnader. Dessa merkostnader måste täckas. Hittills har majoriteten valt att försöka åtgärda underskotten med mer kortsiktiga åtgärder eller generella besparingar.

Ofta återkommer samma typ av åtgärder, utan att man systematiskt utvärderat vad som fungerat och inte. De återkommande åtgärderna skapar inte de effektiviseringar som eftersträvas då de inte alltid lett till att något tagits bort, succesivt adderas snarare ny verksamhet. Vad som behövs nu är en översyn och en samsyn kring vad som är region Gotlands kärna och vad som är möjligt att ompröva. Vi måste fråga oss:

- Hur ska Region Gotlands verksamheter se ut om 5–10 år?
- Vilken verksamhet är obligatorisk?
- Vilken verksamhet gör vi frivilligt?
- Vad kan göras annorlunda?

Dessa utmaningar går inte att lösa med fler besparingsprogram, det krävs ett annat sätt att leda.

Det nuvarande politiska styret på Gotland har intagit rollen som offer för omständigheter utanför deras kontroll, och signalerar att det inte går att vända utvecklingen. Det har lett till en farlig uppgivenhet. I praktiken har styret abdikerat från sitt ansvar.

Investeringsbehov och låneskuld

Region Gotlands låneskuld ökar snabbt, och har ökat med 400 miljoner kronor sedan början av 2024. Den är idag 776 miljoner kronor. Det motsvarar 13,7% av skatteunderlaget. Prognosen är att den redan i slutet av 2025 tangerar sig målet

på max 15%, eller en miljard kronor. En låneskuld över 15 % betyder att mer av våra skattepengar går till räntor istället för till vård, skola och omsorg. Det gör regionens ekonomi sårbar och minskar handlingsutrymmet.

Mot ekonomisk stabilitet

Trots alla utmaningar ser vi att det finns många styrkor i organisationen. Det finns en bas att bygga på.

För det första har vi den unika situationen att kommunala och regionala verksamheter är samlade under samma tak. Det ger stora möjligheter till samordning, helhetssyn och effektivare lösningar för gotlänningarnas bästa.

För det andra har vi flera verksamheter som redan i dag levererar god välfärd till låg kostnad. Det visar att det går att göra rätt saker på rätt sätt.

Sist men inte minst har vi en lojal och kompetent personalstyrka på alla nivåer. Det är de som håller ihop välfärden även när förutsättningarna är tuffa. Om vi ger dem rätt stöd, lyssnar på deras erfarenheter och tar vara på deras idéer, så finns kraften att förändra och utveckla.

Vi vill ge bättre förutsättningar för regionens medarbetare att göra ett ännu bättre arbete. Det gör vi genom att samordna mellan förvaltningar, genom att ta bort dubbelarbete och genom att bemanna rätt på varje tjänst.

För att skapa förutsättningar för alla nämnder att följa den beslutade budgeten ger vi full personalkostnadskompensation på 3% samt tillför medel i linje med resursfördelningsmodellen.

Vi föreslår en driftsbudget för år 2026 som inte når upp till målet om 2% överskott, men som är realistisk. Totalt tillförs 400 miljoner kronor till driften av Region Gotlands verksamheter.

Vi lägger samtidigt flera uppdrag för att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, de växande problemen med arbetsmiljön och de kvalitetsbrister vi ser i vissa verksamheter. Det krävs helt enkelt strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar för att bygga en stabil framtid för välfärden på Gotland. Vi förväntar oss effekter redan under 2027, och att målet om 2% överskott kan nås under 2028.

Slutligen föreslår vi en återhållsam investeringsbudget, där investeringar för den skattefinansierade verksamheten behöver hållas på 500 mkr tills det ekonomiska resultatet tillåter mer.

En skola att lita på - på hela Gotland

Vi vill satsa på kvalitet i barns och ungas grundläggande skolutbildning. Utan en bra start, som ger förutsättningar att klara skolan, riskerar unga att exkluderas från både vidare utbildning och arbete. Vi accepterar inte att två av tio barn på Gotland inte klarar grundskolan med godkända betyg. Därför prioriterar vi skolan i vår budget.

Vi vill se en långsiktig satsning på skolan mot bakgrund av att elevunderlaget minskar; det är en anpassning till verkligheten. För att familjer ska våga satsa på bostad, i och utanför, tätorten krävs att man vet att skolan har långsiktiga förutsättningar, att skolan finns kvar över tid. Dagens system ger inte den tryggheten.

Vi vill satsa på stöd till de elever som riskerar att inte klara målen. Denna satsning ska bland annat användas till fler speciallärare och specialpedagoger i skolorna. Vi vill se tidiga insatser.

Vi avsätter medel för att stärka grundskolan och den anpassade skolan. Vi gör det genom ett generellt strukturbidrag får att ge rimliga förutsättningar för de mindre enheterna samt finansiering till grundskola och förskola för att kunna ställa om till lägre elevantal.

- **2 mnkr** till barn- och elevhälsan
- **10 mnkr** till utökat stöd till elever och förebyggande arbete
- **2,5 mnkr** till skolbibliotek
- **15 mnkr** i utökat landsbygdsstöd för att säkra skolor på hela Gotland
- **5 mnkr** för att upprätthålla en hög kvalitet under omställning

Säkra välfärden inom omsorg och sjukvård

Vi slår vakt om både vården och omsorgen. Socialnämnden tillförs medel för att täcka upp för den underbudgeterade LSS-verksamheten. Sjukvården går med stora underskott, och behöver ges en realistisk möjlighet att uppnå budget i balans.

Vi står inför en obalans mellan behov i vården och tillgänglig arbetskraft. Prognoser visar att antalet personer över 80 år kommer att öka med 1800 personer, vilket motsvarar 37%. Det innebär att behovet av vård och omsorg kommer att öka. Samtidigt förväntas antalet personer i arbetsför ålder minska med 780 personer. Vi behöver hitta vägar för att lösa denna utmaning.

Det bästa för både människor och ekonomi är att göra insatser så att fler mår bra och är friska långt upp i åldrarna. Det finns kommuner som har gjort omfattande satsningar på förebyggande arbete, vilket också märks i mindre andel som behöver särskilt boende eller stora insatser genom hemtjänst. Det är den vägen även Region Gotland behöver gå.

Vi vill utöka med kompetens och resurser till förebyggande och hälsofrämjande arbete för att äldre personer ska ha en god livskvalitet, bibehålla sina förmågor så länge som möjligt, och minska vård- och omsorgsbehov.

LSS är en rättighetslagstiftning för personer med behov av stödinsatser för att kunna leva ett gott liv. Verksamheten har under lång tid varit underfinansierad, vilket har påverkat kvaliteten. Vi vill tillföra medel för att minska denna underfinansiering.

Behovet av att inrätta ett kommunalt stödboende är stort, för att bättre kunna hjälpa personer med samsjuklighet och skadligt bruk samt ge dem tak över huvudet. Vi tillför medel för att finansiera hyreskostnaden.

- Utökad ram till hälso- och sjukvårdsnämnden för att få en realistisk möjlighet att nå budget i balans **30 mnkr**
- Inrätta nytt stödboende för personer med skadligt bruk och beroende **4 mnkr**
- Utökad ram till LSS-verksamhet för att minska underfinansiering och höja kvalitet **15 mnkr**
- Förebyggande och hälsofrämjande arbete **5 mnkr**

Samhällsutveckling

Befolkningsutvecklingen på Gotland har stannat av, målet att bli 65 000 personer är för oss underordnat att Gotland ska vara en bra plats att bo och verka på.

Några av de stora utmaningarna för Gotlands utveckling är:

- De höga priserna för person- och godstransporter

- Bristen på industrimark
- Bristen på bostäder

Infrastrukturen för att transportera både människor och gods på Gotland behöver fortsätta utvecklas. Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har alla en levande dialog med sina representanter i riksdagens trafikutskott gällande färjepriserna och flyget. Kollektivtrafiken behöver fortsätta att utvecklas för att bättra tillgodose gotlänningarnas behov, och det måste bli enklare att cykla i Visby och runt om på Gotland.

För att vända utvecklingen krävs att mark- och exploateringsprocesserna blir mer fokuserade och att de snabbare kan möta de behov som finns, både när det gäller bostäder och mark för verksamheter.

Utvecklingen på Visborg är Gotlands just nu största stadsbyggnadsprojekt. Det är förknippat med utmaningar kring den totala ekonomin i projektet, utbyggnad av VA och miljöfrågor. Vi vill avvakta resultatet av den lägesrapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet bör omprövas för att kunna återupptas i en omfattning som är genomförbar. Genom detta kan vi omfördela resurser och investeringsmedel till projekt med möjlighet att snabbare tillgängliggöra mark för bostäder och verksamheter.

Detaljplaner som beviljats planbesked men ännu inte tilldelats handläggare och fått besked om planstart ska utvärderas med avseende på genomförbarhet.

- Utökad ram för att arbeta av plankön och producera detaljplaner i högre takt **2 mnkr**
- För att stärka kompetensförsörjningen vill vi satsa **0,6 mnkr** till trainees inom samhällsbyggnad.
- För att täcka upp för kapitalkostnader för pågående samhällsprojekt görs ett ramtillskott på **8 mnkr**
- Utökade resurser till TN för exploatering och ökat bostadsbyggande **1,6 mnkr**
- Utökade resurser till särskild kollektivtrafik **2 mnkr**
- Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet **1 mnkr**
- Finansiering av ny arbetsmodell för landsbygdsutveckling **0,9 mnkr**

Vatten, klimat och beredskap

Vattenfrågan är central för Gotlands utveckling. Vatten behövs både för boende, näringsliv och livsmedelsproduktion. Utbyggnaden av vattenförsörjningen behöver säkras med många olika lösningar parallellt: dammar längs vattendrag, traditionella lösningar som brunnar och ytvattentäkter samt avsaltningsverk. För att stötta enskilda och företag, men även Region Gotland, i att hitta lösningar vill vi införa funktionen VA-rådgivare.

På Energicentrum finns både rådgivning och projekt för att flytta fram Gotlands positioner i klimatfrågan och den gröna energiomställning vi måste genomföra, både för klimatets skull men också för vår beredskap. Därför stärker vi finansieringen av energirådgivare.

Beredskapsfrågorna spänner över alla Region Gotlands verksamheter, och den pågående kontinuitetsplaneringen är grunden. För att ytterligare stärka beredskapsarbetet där det finns ett stort behov, skjuter vi till extra medel. Vi vill även stärka IT-säkerheten.

- Utökad ram för att delfinansiera VA-rådgivare **0,4 mnkr**
- Förstärkt finansiering av energirådgivare **0,2 mnkr**
- Ökad IT-säkerhet **2 mnkr**

Näringsliv och innovation

För att klara välfärden, och skapa sysselsättning för gotlänningar är ett gott företagsklimat som genererar arbetstillfällen, intäkter och inflyttning avgörande. Trots olika insatser under åren så har företagsklimatet aldrig lyft.

De otillfredsställande resultaten bekräftas av Sveriges Kommuner och Regioners årliga företagsklimatundersökning där bland annat bygglov och miljö- och hälsoskydd har väldigt låga värden. Även om vi i den enkäten gör ett marginellt bättre resultat för 2023, så placerar sig Gotland fortfarande lågt, och betydligt lägre än riket. Företagsklimatet har stor betydelse för människors vilja att starta företag, och behöver prioriteras för att bidra till sysselsättning och utveckling.

Ett bra företagsklimat kännetecknas av en god relation mellan näringsliv och kommun/region. Här är regionens medarbetare av stor betydelse. De måste få goda förutsättningar att göra ett bra jobb och vi måste fånga den drivkraft och den vilja till innovation och utveckling som finns hos varje medarbetare att ständigt förbättra dessa förutsättningar. Detta arbete ryms inom vårt uppdrag om ledarskap och arbetsmiljö.

Digitalisering är ett viktigt verktyg framöver för att bygga ett starkt Gotland som ligger i framkant. Samma sak gäller för att göra Region Gotlands verksamheter effektiva. Därför behöver de digitaliseringsprojekt som pågår fortgå, t.ex. nytt ekonomisystem och nytt journalsystem för vården.

Artificiell intelligens (AI) kan förbättra både planering, service och trygghet. Men då krävs det att Region Gotland som organisation vågar vara nyfiken, pröva nytt, men också hålla i så att tekniken används med omdöme, för gotlänningarnas bästa.

- **0,5 mnkr** till införande av central AI-lösning.

Kultur och fritid över hela Gotland

Idrott och kultur ger glädje och gemenskap och är bra för både psykiskt och fysiskt välmående. Vi vill därför skapa bättre möjligheter till kultur och idrott över hela Gotland.

Kultur

Kultur, i alla dess former sträcker sig över ålders- och kulturgränser. Gotland behöver fler lokaler för teater, musik och andra verksamheter som behöver en scen. Därför vill vi se hur Wisby Strand skulle kunna nyttjas i högre utsträckning genom en anpassning av scener och utrymmen för att möjliggöra en inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar. Ambitionen är bokningsbara replokaler och studios samt en fullt utrustad scen. Vi vill utveckla det vi har och skapa flexibilitet.

Vi vill räkna upp kultursamverkansmodellen med **3%** för stöd till kulturinstitutioner och fria aktörer inom kulturen.

Fritid

Vi vill förstärka stödsystemet på fritidsområdet med **3,15 miljoner kronor**, vilket framför allt innebär stärkt stöd till föreningsdrivna anläggningar och stärkt aktivitetsstöd.

Visbygymnasterna behöver ett utökat driftstöd för att de ska kunna hyra en större permanent anläggning till sin växande verksamhet.

Vi vill också prioritera långsiktighet för ishallen i Slite genom att skjuta till nödvändiga medel för fortsatt föreningsdrift.

700 000 kronor avsätts för att Gotland ska kunna genomföra Island Games 2031.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 145 mnkr)	130,0
	Summa personalkostnadskompensation	130,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
	Resursfördelningsmodell GVN	20,4
	Resursfördelningsmodell SON	29,2
	Resursfördelningsmodell HSN	56,6
	Summa resursfördelningsmodell	80,8
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,2
	Driftskostnader exploatering	1,1
	Summa externa avtal och interna priser	70,6
	Ramtillskott	
RS/RSF	AI-lösning central	0,5
RS/RSF	Ökade kapitalkostnader IT-säkerhet	2,0
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,5
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0,2
TN	Särskild kollektivtrafik	2,0
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,6
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	8,0
MBN	Plan och geografisk information	2,0
MBN	VA-rådgivare	0,4
MBN	Trainees inom samhällsbyggnadsprocessen	0,6
BUN	Barn- och elevhälsan	1,4
BUN	Säkerhet och beredskap	0,5
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generellt stadsbidrag)	2,5
BUN	Utökat landsbygdsstöd	15,0
BUN	Nedtrappning minskat elevantal	5,0
BUN	Utökat stöd till elever och förebyggande arbete	10,0
GVN	Barn- och elevhälsan	0,6

SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	4,0
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	15,0
SON	Förebyggande och hälsofrämjande arbete	5,0
HSN	Ramtillskott	30,0
	Summa ramtillskott*	107,8
	Övriga förändringar, separata ärenden	
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1,0
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,9
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,9
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,0
	Summa övriga förändringar	10,7
	Summa förändring budget 2026	399,9
	Resultat före beredning	147
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning)	295
	Reavinster och exploatering	20,0
	Budgeterat resultat 2026	62,5
	Påverkan på Region Gotlands finansiella mål	
	Resultatmål 2 % 2026 = 148 mnkr	
	Avvikelse från resultatmål	-85,5

Förslag till uppdrag i samband med budgetärendet

För att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, arbetsmiljöproblem och kvalitetsbrister i vissa verksamheter krävs strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar.

Ett samlat uppdrag för ekonomi i långsiktig balans

Strukturerad styrning och stark ekonomi

Att år efter år spara 1% rakt över linjen är inte effektivt. Osthyselprincipen ger inte de effekter som krävs, utan skapar snarare arbetsmiljöproblem och oro i organisationen. Vi behöver prioritera klokare. Kostnader, uppdrag och strukturer ska granskas för att förstå vad som kan göras annorlunda. Uppdraget innebär en översyn över vad regionen gör – det obligatoriska och det frivilliga.

En lyssnande och inkluderande förändringsprocess

Vi vill att det lokala förändringsarbetet leds tillsammans med medarbetare, fack, civilsamhälle och invånare. Förändring kan inte drivas bakom stängda dörrar utan inblandning av de som berörs. Det ska vara begripligt, förankrat och byggt på tillit.

En långsiktig plan för framtidens organisation

Vi behöver en plan för hur Region Gotland ska klara vårdens behov, kompetensförsörjningen, befolkningens åldrande och teknikens möjligheter. Planen ska vara förankrad i verkligheten, men också bära en idé om framtiden. Det här handlar inte bara om att ta sig igenom detta, utan om att utveckla.

Uppdrag 1

Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer, civilsamhället och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.

Ledarskap och arbetsmiljö

Det är alla medarbetare kompetens och engagemang som avgör kvaliteten i välfärden. Därför måste ett långsiktigt fokus på arbetsmiljö, ledarskap och delaktighet bli en hörnsten i regionens styrning.

Nöjda, trygga och delaktiga medarbetare stannar längre, presterar bättre och bidrar aktivt till att utveckla verksamheten, men i dag är arbetsmiljöfrågorna på flera håll ett sidospår. Det håller inte. Vi vill lyfta arbetsmiljö och medarbetarfrågor till en strategisk ledningsfråga, som följs upp med samma skärpa och regelbundenhet som ekonomin.

En kraftfull satsning på ledarskap

Regionens chefer behöver rätt stöd och rimliga förutsättningar för att kunna vara närvarande, utvecklingsinriktade ledare. Det handlar både om kompetensutveckling, kontinuerlig coachning och stöd och om att minska orimliga personalgruppsstorlekar.

En regiongemensam handlingsplan kopplad till medarbetarenkäten.

Resultaten från senaste medarbetarundersökningarna, och olika larmrapporter från fack och medarbetargrupper det senaste året visar tydligt var förbättringar behövs. Det räcker inte med det ojämna arbete som sker i förvaltningarna. Vi behöver en gemensam plan, med mål, ansvar och uppföljning. Flera av utmaningarna är gemensamma, och kan lösas gemensamt.

Ta vara på den drivkraft och innovationskraft som finns hos medarbetarna

Skapa arbetssätt och strukturer för att medarbetarna ska kunna lyfta vad som skapar onödigt stress, byråkrati eller ineffektivitet. De som jobbar nära verksamheten vet ofta precis vad som behöver förbättras. Det ger både inflytande och smartare lösningar.

Uppdrag 2

Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att arbetsmiljö, ledarskap och medarbetarfrågor blir strategiska frågor som följs upp lika systematiskt som ekonomin. Uppdraget omfattar även att ta fram en regiongemensam handlingsplan för arbetsmiljö med tydliga mål, ansvarsfördelning och uppföljning, grundad i medarbetarenkäter och fackliga inspel. Arbetet ska stärka chefernas förutsättningar, öka delaktighet och skapa strukturer för att ta tillvara medarbetarnas idéer.

En likvärdig och hållbar skolstruktur för hela Gotland

För oss är skolan en plats som skapar förutsättningar för resten av livet. Alla unga ska ges en bra start i livet. Den möjligheten ska gälla alla, oavsett vilka förutsättningar du har hemifrån och oavsett var på Gotland du bor. En skola som satsar på kvalitet i undervisningen bygger framtidstro och skapar möjligheter för människor att bo och verka på hela Gotland.

Samtidigt behöver vi vara redo på förändring. Prognoser pekar på kraftigt minskade elevkullar de närmaste tio åren. För att garantera kvalitet för varje elev i den gotländska skolan behöver vi vara beredda på förändringar och anpassningar. Vi behöver kunna skala upp och skala ner med varsamhet, och med dialog och förankring.

Ett nytt sätt att tänka om skola på landsbygden

Alla skolor måste inte ha samma struktur. I vissa fall kan det fungera med F-5-lösningar, i andra med delvis samundervisning, digitalt förstärkt undervisning eller varianter av distansundervisning. Vi vill se flexibla modeller där skolan kan samverka med andra delar av samhällsservicen så att resurser utnyttjas bättre och bygden stärks. Vi behöver också hitta sätt att skapa en bra arbetsmiljö och attraktivitet att jobba på mindre skolor.

Långsiktighet för skolan - trygghet för familjer

Vi vill arbeta med ett ta fram långsiktiga planer för skolor i dialog med medborgarna. Att hela tiden leva under hot om nedläggning skapar inga bra skolor. Att upprätta långsiktiga hållbara planer för skolorna skapar trygghet för de som bor och verkar i olika delar av Visby, i våra tätorter, på landsbygderna och på Gotland som helhet. Att visa på hur varje skola ska utvecklas ger både tydlighet och långsiktig hållbarhet för familjer och för skolans personal.

Föräldrar och medarbetare måste kunna veta vad som gäller, och vad man kan lita på i planeringen av skolgång och vardagsliv. En plan behöver naturligtvis successivt anpassas efter verkligheten, men det behöver göras med alla faktorer i åtanke.

Vi uppmuntrar också andra utförare i barnomsorg/förskola. Det skapar en flexibilitet för familjer och för vardagspuslet.

Samordning av resurser och kompetens

Små skolor ska inte bära hela kostnaden för särskilt stöd eller specialpedagogik. Vi föreslår att Region Gotland inrättar lokala nav där spetskompetens samlas och kan vara tillgänglig även för mindre enheter. Det gör att barn med särskilda behov får rätt stöd, samtidigt som små skolor kan behållas. I uppdraget ingår även att se på möjligheten till särskilda undervisningsgrupper under resursskolan för de eleverna med störst behov av stöd, t.ex. elever med autism, för att skapa större likvärdighet över ön.

En ärlig och bred samhällsanalys

Vi vill att beslut om förändringar i skolstruktur inte enbart grundas ensidigt på kostnader i barn- och utbildningsnämndens budget. Vi är inte betjänta av stuprörstänk och suboptimering. En större samhällsekonomisk helhetssyn krävs, där man också väger in samhällseffekter: hur påverkas social sammanhållning, inflyttning, pendling, fastighetsvärden, arbetsmarknad och folkhälsa av att en skola stängs? Det behövs ett bredare beslutsunderlag för att fatta kloka beslut. Ett utökat stöd för att kunna upprätthålla en skolstruktur som gynnar Gotlands utveckling behöver införas.

Uppdrag 3

Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.

Ett hållbart samhällsbyggande

För att kunna prioritera bostadsbyggande på Gotland behöver vi göra saker i rätt ordning. Vi behöver satsa resurser på rätt projekt och se till att vi lägger ekonomiska och personella resurser där de gör störst nytta. Vi behöver vara beredda när konjunkturen vänder men också kunna hantera projekt i rimlig storlek.

Uppdrag 4

Regiondirektören får i uppdrag att utvärdera genomförbarheten av samhällsbyggnadsprojektet Visborg mot bakgrund av den rapport som ska presenteras hösten 2025. Projektet behöver ses över i termer av genomförbarhet på 5, 10 och 15 år samt i termer av vilka områden som ska tas in anspråk i vilken ordning.

Kultur med möjligheter

Behovet av scener och replokaler i Visby är stort och det finns förslag på att bygga om Gamla Solbergabadet till en kulturscen. Vi vill nyttja befintliga resurser och se på var vi kan få mest effekt per satsad krona.

Uppdrag 5

Regiondirektören får i uppdrag att undersöka de långsiktiga möjligheterna att anpassa Wisby Strand för fler scener och verksamheter än idag. Utredningen ska omfatta kontrakt, juridik och ekonomi och återrapporteras till budgetberedningen 2027.

Vänsterpartiets budget för Region Gotland 2026

*”Barn och unga på Gotland ska inte behöva betala för
regeringens och Sverigedemokraternas svek
– det får vi vuxna göra!”*

**Vi höjer skatten.
För barnens skull!**

Innehållsförteckning:

- 1. Inledning**
- 2. Förskola och skola**
- 3. Folkbildning och utbildning för vuxna**
- 4. Kultur och fritid**
- 5. Medarbetarna gör välfärden**
- 6. Klimat, miljö och bostadsbyggande**
- 7. Social omsorg och samsjuklighet**
- 8. Hälso- och sjukvård**
- 9. Uppdrag**
 - a. Framtidens förskola och skola
 - b. Medarbetares kunskap och engagemang
 - c. Löneskillnader på grund av kön måste bort
- 10. Tabell**
- 11. Investeringar**

1. Inledning

Liksom i förra årets budgetarbete präglas arbetet i år av en orolig omvärld som har en negativ inverkan på ekonomin i Sverige. Till det kommer minskade intäkter till följd av regeringens politik som systematiskt flyttar pengar från välfärden till annat. Trots att inflationen bromsat är hushållen hårt pressade av stigande kostnader för el, mat, medicin och annat som vi inte kan välja bort. Utöver det har Gotland stora ekonomiska utmaningar till följd av vårt öläge. Det är dyrt att inte kunna samarbeta och dela på kostnader med angränsande kommuner/regioner. Regeringen och Sverigedemokraterna måste kompensera Gotland för de extra kostnader vi har till följd av vårt öläge. När det inte sker och när våra kommunala verksamheter under lång tid finansierat underskottet i vården, behöver vi agera. Vi föreslår en skattehöjning med 50 öre för att se till att barn och unga inte längre betalar för regeringens svek genom nedskärningar i de verksamheter som riktar sig till dem. Detta ger 75 miljoner kronor varav 60 miljoner används till förskola och grundskola samt anpassad skola.

Även ur ett ekonomiskt perspektiv är det enda rätt att satsa på barn och unga. Det har forskats mycket kring de ekonomiska vinsterna som kommer till följd av tidiga och förebyggande insatser. Nilsson och Wadeskog (Barn och unga på Gotland 2009) har i sina beräkningar på vad ett socialt utanförskap kostar visat att när en person i 25-årsåldern går in i ett livslångt utanförskap blir kostnaden ungefär 10 miljoner kronor för samhället. Om personen dessutom blir kriminell blir kostnaderna för samhället betydligt större. De skriver bland annat:

"Även om prevention och rehabilitering är dyrt finns det få saker som är så dyrt som att låta utanförskapet fortgå. Det är inte bara omänskligt, det är ekonomiskt inte särskilt begåvat."

Nobelpristagaren i ekonomi, James Heckman, har gjort studier som visar på vinsten med att göra förebyggande insatser så tidigt som möjligt i en människas liv. Även med mycket försiktiga antaganden skulle ett genomtänkt stöd under de första levnadsåren ge en högre samhällsvinst än de flesta finansiella investeringar skulle gett. Vänsterpartiet menar att mot bakgrund av den forskning som finns är det ekonomiskt oförsvarbart att inte satsa. Vi ser därför heller en skattehöjning än att låta barn och unga betala för kortsiktiga politiska beslut. Vi höjer skatten för våra barns skull.

2. Förskola och skola

När det gäller verksamheter riktade till barn och unga står vi inför stora förändringar till följd av den demografiska utvecklingen här på Gotland. Vi har kraftigt minskade barnkullar att vänta framöver vilket kommer att göra att förskola och skola förlorar resurser genom resursfördelningsmodellen. Det är och kommer att bli en tuff omställning för både förskolan och grundskolan och det är därför viktigt att den omställning som behöver göras, görs varsamt och med fokus på kvalitet i verksamheterna och med hänsyn till personalen. För detta behövs en långsiktig och hållbar plan. Vänsterpartiet vill se att en noggrann utredning görs och att den mynnar ut i en plan som i flera steg redogör för hur omställningen ska gå till med bibehållen kvalitet i verksamheterna och med omsorg av personalen.

Det görs mycket bra i den gotländska skolan och vi ser ändå att för få elever når målen för sina respektive årskurser. Allt för många lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet och allt för många går ur gymnasiet utan gymnasieexamen. Många elever har problematisk skolfrånvaro och den siffran fortsätter att öka och krypa nedåt i åldrarna. Därför räcker det inte med slopade besparingar på

verksamheter för barn och unga eller de satsningar som presenteras i majoritetens budget. Vi behöver fortsätta göra det som fungerar men också göra mer för att vända utvecklingen åt rätt håll. För att göra mer och bättre krävs resurser. Vänsterpartiet föreslår en skattehöjning för barnens skull.

Pengarna vill vi i första hand lägga på förskola och grundskola samt anpassad skola för att möjliggöra ökad kvalitet trots den stora omställning som kommer att krävas på grund av minskade elevantal. Bland annat behöver satsningar ske på kompetenshöjning för all pedagogisk personal när det gäller NPF-diagnoser och förebyggande och åtgärdande arbete kring problematisk skolfrånvaro. Vi vill också se fortsatt arbete kring samverkan mellan framförallt skola och socialtjänst med fokus på barnfamiljer som behöver stöd.

Att höja kompetensen hos pedagoger generellt är viktigt då fler elever än idag behöver få sina behov tillgodseda inom ramen för den ordinarie verksamheten och undervisningen. Det kommer alltid att vara klasslärare, ämneslärare, förskollärare och andra pedagoger som jobbar i barngrupper och klasser som har den första och största kontaktytan med barn och elever. Det är denna grupp som behöver få rätt förutsättningar att upptäcka varningssignaler i tid, att veta hur man anpassar olika situationer utifrån elevers olika behov, att ge stöd inom ramen för den ordinarie verksamheten/undervisningen och att bedöma när elevhälsan behöver kopplas in.

Satsningar:

• Förskola:	15 mnkr
• Grundskola och anpassad grundskola:	26 mnkr
• Barn och elevhälsan grundskolan:	4 mnkr
• Kompetensutveckling pedagogisk personal i förskola och grundskola:	2,3 mnkr
• Skolskjutsar och specialskjutsar:	8,5 mnkr
• Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mkr, finansieras av generellt statsbidrag)	2,5 mnkr
• Barn- och elevhälsan gymnasiet	1 mnkr

3. Folkbildning och utbildning för vuxna

I ett föränderligt samhälle är möjligheten till lärande genom livet en nödvändighet. Yrkesutbildningar som gör att man kan ställa om mitt i arbetslivet ger den flexibilitet vårt samhälle behöver. Det är också viktigt att det finns möjlighet framåt för den som behöver en annan väg än den de flesta tar.

Regeringen har systematiskt försämrat förutsättningarna för möjligheten till både utbildning/omskolning senare i livet och till folkbildning i allmänhet. Det har man gjort till exempel genom att svika Folkhögskolan som ju är en skolform som når många av dem som behöver andra alternativ än till exempel gymnasium. Ett tydligt exempel är Enter på folkhögskolan i Hemse. Enter, som riktar sig till personer med npf-diagnoser, fyller en viktig funktion genom att fånga upp en grupp som inte alltid ges rätt förutsättningar inom gymnasieskolan.

Vänsterpartiet vill istället ge förutsättningar för Folkhögskolan att både säkra och utveckla sin verksamhet. Vi har bland annat skrivit en motion kring hur Folkhögskolan skulle kunna använda statsbidrag som inte går åt till att anordna yrkesutbildningar som hjälper människor in på

arbetsmarknaden. Vi vill också se satsningar på vuxenutbildningen genom att säkra Lärcentrum som samarbetar med högskolor och universitet på fastlandet genom att bedriva utbildningar i yrken vi behöver hit till Gotland. På så sätt bidrar man direkt till vår kompetensförsörjning. Vi har också verksamheten Arbetsliv och etablering som behöver ett tillskott för att kunna utveckla stöd som riktar sig till unga som inte går i skolan och står utanför arbetsmarknaden. Även här vill vi se satsningar då vi vet att det är både bättre och billigare när denna grupp fångas upp och slussas in i studier eller arbete.

Satsningar:

• Vuxenutbildning Lärcentrum	2,5 mnkr
• Folkhögskolan	2,4 mnkr
• Arbetsliv och etablering	0,7 mnkr

4. Kultur och fritid

Tillgång till kultur och möjlighet till en meningsfull fritid för alla är grundstenar i ett välmående samhälle. I ekonomiskt utmanande tider finns det alltid risk att kultur och fritid kommer i andra hand. När hushållen är pressade är det kultur och fritid man kan skära ner på. Det går inte att avstå från mat på bordet men det går att avstå från fritidsaktiviteter. Men det räcker inte med mat i magen för att vi människor ska utvecklas och nå vår fulla potential. Vi behöver också mötas, uppröras, uppleva och uttrycka oss. När ekonomin ser ut som den gör idag blir det ännu viktigare att kommunerna tar ansvar för att det finns tillgång till kultur och meningsfull fritid för alla, oavsett storlek på plånboken. När kultur och bildning blir något som bara är tillgängligt enbart för en privilegierad elit är vi som samhälle illa ute.

Vänsterpartiet förslår att barnkulturgarantin förstärks för att alla barn på Gotland verkligen ska få möta professionell kultur flera gånger under sin uppväxt. Det ska inte spela någon roll vilken skola du går i, utan gälla alla barn. Stödgivningen på kulturområdet har utretts och behoven av att stärka stöden för bland annat arrangemang och verksamhetsstöd för kulturorganisationer är stora. För att kunna genomföra det behövs pengar. Biblioteken på Gotland har under flera år arbetat med en metod som kallas för "Bokstart" som syftar till att uppmuntra läsande hos familjer med de allra minsta barnen. Arbetet är mycket framgångsrikt och behöver kunna fortsätta. Inom ramen för bibliotekens verksamhet pågår också ett mycket viktigt arbete med att minska det digitala utanförskapet. Ju mer digitaliserat vårt samhälle blir desto svårare blir det för de människor som inte på egen hand har förutsättningar att ta sig an de digitala verktygen. Biblioteken är en viktig nyckel till att minska utanförskapet. Den största satsningen på kulturområdet i vår budget är en satsning på ung kultur. Sedan några år tillbaka har Fenix ung kulturhus stått utan ändamålsenliga lokaler och behovet av en mötesplats för unga centralt i Visby lyfts allt oftare. Särskilt unga lyfter det behovet. Därför finns det med i vårt förslag till investeringsbudget som också överensstämmer med majoritetens.

Satsningar:

• Barnkulturgarantin	0,5 mnkr
• Stödgivning kultur	2,0 mnkr
• Bibliotekens arbete med "bokstart" och digitalt utanförskap	0,5 mnkr
• Offentlig konst	0,2 mnkr

Investeringar:

Nytt ungkulturhus i gamla Solbergabadet: drygt 58 miljoner kronor över 4 år

På fritidsområdet har de senaste åren inneburit högre kostnader för att driva anläggningar. Elpriserna har gått upp och andra kostnader för att driva anläggningar kostar mer i och med det högre kostnadsläget i samhället. Därför behövs det en del tillskott för att kunna säkra verksamheten. Ishallarna i Slite och Hemse är två exempel på det. Anläggningen för gymnastik i Visby som nu är på väg att förverkligas kommer också att innebära ett högre anslag men det kommer först år 2027. Ett nytt stödsystem är framtaget för fritidsområdet som ska ge bättre förutsättningar för idrott och fritid framöver. På grund av bristande ekonomi behöver det införas i två etapper och vi inleder med etapp ett från 2026. Hela idrottsgotland förbereder sig för att vara värdar för Island games 2031. Det arbetet behöver ekonomiskt stöd från Region Gotland med start 2026.

Satsning:

• Drift och anläggningar ishallar	2 mnkr
• Hyror fritidsanläggningar	0,5 mnkr
• Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet etapp 1	3,15 mnkr
• Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7 mnkr

5. Medarbetare gör välfärden

I välfärden är medarbetarna allt. Det skulle inte finnas varken vård, skola eller omsorg om det inte fanns medarbetare som varje dag gick till jobbet och gav sitt bästa för sina elever eller patienter. En av de största utmaningarna för gotländsk välfärd framöver är brist på arbetskraft. Det kommer vara färre som ska jobba och fler som behöver vård eller äldreomsorg. Välfärden konkurrerar också om arbetskraft med många andra branscher och Gotland konkurrerar med andra platser. Visst finns det mervärden med att bo på en fantastisk plats som Gotland men varken stränder eller historiska miljöer betalar räkningarna och kostnaderna för att leva här ökar. Region Gotland måste vara en arbetsgivare som tar vara på medarbetarna engagemang och kunskap och som förstår vikten av balans mellan arbetsliv och återhämtning. Därför föreslår vi ett uppdrag som fokuserar på höjd grundbemanning med mer personalinflytande.

Region Gotland är den största arbetsgivaren på Gotland och många stora personalgrupper har idag mycket låga löner. Fler av de yrkesgrupper som har de lägsta lönerna är kvinnodominerade yrken. De satsningar som gjorts i Region Gotland genom åren på jämställda löner har haft effekt. Medianlönerna är jämställda idag. Däremot finns det fortfarande flera yrkesroller som bedöms likvärdiga men som ändå har väldigt olika löneläge. Skillnaderna är ibland mycket stora mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrkesroller i likvärdiga yrken. Det måste det bli ändring på. Därför föreslår vi att en plan tas fram för att komma tillrätta med problemen. Vänsterpartiets budget tar höjd för personalkostnadsökningar motsvarande märket (3%) och satsar dessutom 10 miljoner på att komma tillrätta med osakliga löneskillnader med fokus på yrkesgrupperna med lägst lön.

Satsningar:

• Generella personalkostnadskompensation 3%	130 mnkr
• Särskild satsning jämställdhet för yrkesgrupper med de lägsta lönerna	10 mnkr

6. Klimat, miljö och bostadsbyggande

Med den nuvarande regeringen har arbetet med klimatomställningen avstannat. Från att ha varit en av de bästa i klassen kritiserar nu Sverige hårt för att vi inte når de mål vi har åtagit oss. När regeringen sviker klimatpolitiken lämnas ett större ansvar till kommuner och regioner än vad de klarar av att bära. Här på Gotland står vi redan mitt i effekterna av klimatförändringar. Arbetet med att successivt minska Region Gotlands utsläpp måste fortsätta och parallellt med det behöver nödvändiga klimatanpassningar genomföras. Dessutom behöver Region Gotland vara ett stöd för både företag, föreningar och invånare i det stora omställningsarbete som måste ske. Energicentrum är en viktig aktör som når stora delar av samhället. Verksamheten måste fortsätta utvecklas i samverkan med andra. Färdtjänsten på Gotland har länge varit underfinansierad. Den är en förutsättning för många att utöva sin självklara rätt till arbetsmarknad, vardagsliv och fritid. Färdtjänsten ska i första hand fungera väl för de den är till för men den ska också vara klimatsmart.

Vi behöver bygga trivsamma och hållbara samhällen och fler bostäder som människor har råd att bo i. Det kräver långsiktighet och resurser för planering och exploatering. VA-rådgivning är ett verktyg vi tror kommer att bli allt viktigare framöver. Vi kommer inte klara av att ansluta alla hushåll till kommunalt vatten och avlopp. Rådgivning är ett bra sätt att underlätta för de som vill hitta andra lösningar som tar hänsyn till Gotlands känsliga natur.

En mängd konkreta saker pågår inom Region Gotland som bidrar till ett mer klimatsmart Gotland. Exempelvis pågår arbetet med att installera solceller på Region Gotlands tak efter en bifallen motion från Vänsterpartiet. Energieffektivisering pågår också genom att alla lysrör och armaturer successivt byts till LED.

Satsningar:

• Energicentrum (rådgivning)	0,2 mnkr
• Kapitalkostnad/ övrigt TN	4,0 mnkr
• Särskild kollektivtrafik (färdtjänst mm)	7,3 mnkr
• VA-rådgivning	0,4 mnkr
• Engångsanslag till följd av pågående exploateringsprojekt	7,7 mnkr

Investeringar:

Nytt stadslinjenät i kollektivtrafiken - 30 mnkr över två år

Fortsätta satsningar på solceller på regionens tak - 2mnkr årligen

Klimatanpassning och robusthet - 5 mnkr årligen

Byte av lysrör och armaturer till LED – 10 mnkr 2026 sedan 20mnkr årligen

7. Social omsorg och samsjuklighet

Under många år har LSS på Gotland varit underfinansierat. LSS är en rättighetslagstiftning och de som har rätt till insatser enligt LSS får det, oavsett hur budgeten ser ut. Men finns inte pengarna måste de istället sparas i andra verksamheter inom socialnämndens område, exempelvis inom äldreomsorgen. Underfinansieringen av LSS-verksamheten orsakar besparingar i andra verksamheter samtidigt som pressen är hög att minska kostnaderna för insatser som gotlänningar har rätt till. Därför skjuter Vänsterpartiet till 40 miljoner till LSS. De senaste åren har mycket fokus på nationell nivå lagts på att utreda hur samhällets stöd till personer med så kallad samsjuklighet kan bli bättre. Samsjuklighet syftar på personer med både psykisk sjukdom och missbrukssjukdom. Idag ställs det exempelvis ofta höga krav på nykterhet för att få vård för psykisk sjukdom vilket stänger ute några av samhällets sköraste personer från den vård de behöver. Den så kallade samsjuklighetsutredningen la ett antal bra förslag på förbättringar där exempelvis metoden "Bostad först" ingick. Vänsterpartiet anser att det bästa vore om Bostad först infördes på Gotland med start hos de allra sköraste individerna. Tyvärr har regionfullmäktige avslagit vår motion om detta. Det stödboende som nu förbereds är ett annat alternativ men med syftet att förbättra livet för personer med samsjuklighet. Vi stöder detta men fortsätter att arbeta för att "Bostad först" ska kunna bli verklighet på sikt. Det behövs många olika insatser för att personer som kommit in i kriminalitet ska kunna lämna och istället bygga ett hederligt liv. Avhopparverksamhet är en sådan insats.

Satsning:

• Inrätta stödboende skadligt bruk och beroende	9,4 mnkr
• Underfinansiering av LSS-verksamheten	40 mnkr
• Avhopparverksamhet	2,0 mnkr

8. Hälso- och sjukvård

Till följd av Gotlands öläge är kostnaderna för den vård vi har på ön betydligt högre än vad de hade varit om vi varit en region på fastlandet. Vi är utlämnade åt oss själva och kan inte effektivisera genom att samverka, samarbeta och dela på kostnader med angränsande regioner. På grund av vårt geografiska läge måste vi ha flera vårdkedjor som vi inte hade behövt annars. Vi behöver också ha en högre kapacitet då vi inte kan räkna med hjälp från en närliggande region i ett krisläge. De kostnader som kommer enbart till följd av öläget uppgår till mellan 300 och 600 mkr per år. Mot bakgrund av det är det alldeles uppenbart att staten behöver införa ett ötillägg anpassat för våra helt unika förutsättningar. Vi gör en del satsningar i vår budget men dessa ligger i huvudsak på områden som kommer att kosta oavsett om vi lägger pengar på dem eller ej. Det finns också nya kostnader som vi inte kan välja bort, till exempel nytt journalsystem. Om vi inte finansierar dessa nya kostnader kommer de leda till besparingar inom andra områden som i slutändan riskerar att drabba den redan hårt pressade personalen.

Tandvården på Gotland är just nu i ett mycket dåligt läge. Gotlänningarna har givetvis rätt till samma vård som övriga svenskar men just nu är verkligheten en annan. Här behöver vi ha en beredskap för att skjuta till de resurser och åtgärder som krävs för att komma tillrätta med problemen.

Satsning:

• Nytt journalsystem	10,0 mnkr
• Prisjustering köpt vård	7,0 mnkr
• Nytt avtal tvätt	2,5 mnkr
• Hyresökning akutmottagning och bårhus	2,5 mnkr
• Hyra havspaviljongen	10,1 mnkr
• Ökade kapitalkostnader	6,5 mnkr

9. Uppdrag

A. Skola och förskola med fokus på barn och elever

Skolan på Gotland, inte minst för- och grundskolan, har stora utmaningar. Trots hårt arbetande och kunniga lärare, skolledning och annan personal når den gotländska skolan inte kunskapsmålen i tillräckligt hög utsträckning, även om många enskilda elever gör det. Läs- och skrivförmågan är för låg hos en stor grupp av de yngsta eleverna i grundskolan. För många elever lämnar grundskolan utan att vara behöriga till de nationella programmen på gymnasieskolan. Antalet gotlänningar som når en gymnasieexamen är för få. Den upplevda psykiska ohälsan är fortsatt hög bland elever. Åren framöver ser inte heller särskilt ljusa ut. Då antalet elever minskar kommer också de ekonomiska resurserna att minska. Antalet behöriga lärare minskar och att kompensera med nyutbildade lärare ser ut som en svår utmaning. Anställda behöver kontinuerlig kompetensutveckling. Inte minst att öka sin förmåga att arbeta med elever med en NPF diagnos och för att utveckla sina kunskaper kring att se tidiga signaler hos elever som riskerar en problematisk skolfrånvaro samt hur man arbetar med dem.

Skolans organisation behöver ses över och förändras utifrån vad som sammantaget är bäst för alla elever på Gotland. Inom förskolan har man redan påbörjat stora förändringar till följd av de demografiska förändringarna. Kvaliteten, inte minst personalens förmåga och möjligheter, är viktigt för att nå målen i våra uppdrag och får inte tappas bort i den omställning som nu behöver göras.

Vänsterpartiet föreslår:

- Att Region Gotland utreder vad som behövs för att läsa-, skriva- och räknagarantin ska uppnås hos de elever i lågstadiet som omfattas av garantin samt vad som behövs för att öka matematik-, läs- och skrivförmågan hos barnen i mellanstadiet så att i princip alla elever når målen för årskurs sex.
- Att Region Gotland utreder hur förskoleorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.
- Att Region Gotland utreder hur skolorganisationen ska se ut så att man på bästa sätt når de pedagogiska målen för alla gotländska barn med beaktande av en god geografisk spridning.

- Att Region Gotland utreder hur samarbetet mellan förskola, grundskola och socialtjänsten ska utvecklas. Inte minst hitta bra former för stöd till familjer som behöver det för att barnen ska nå skolans kunskapsmål och god hälsa.

Arbetet behöver vara långsiktigt och ska redovisas vid varje budgetberedning. Att ha en genomtänkt och långsiktig dialog med gotlänningarna under arbetet är nödvändigt.

B. Ett omtag i personalpolitiken

Att Region Gotland kan rekrytera nya medarbetare och behålla de som redan är anställda är avgörande för att klara välfärden framöver. Det kräver en personalpolitik som värderar medarbetarnas kunskap och engagemang högt. Känslan av toppstyrning av exempelvis schemaläggning, som inte utgår från verksamhetens behov och medarbetarnas behov av både bra förutsättningar på arbetet och återhämtning, gynnar inte verksamheten på sikt. För att kunna utveckla våra verksamheter krävs att medarbetarna är delaktiga i utvecklingsarbetet och att det finns en god grundbemanning som ger utrymme för det. Förstärkt grundbemanning ger också mer utrymme att täcka upp för varandra vid sjukdom och minskar behovet av vikarier men det minskar också risken för sjukskrivningar på grund av alltför hög arbetsbörda eller stress på arbetet.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland utreder hur en förstärkt grundbemanning skulle kunna införas inom de verksamheter som har höga sjuktal.
- Att Region Gotland tar fram en modell för att öka medarbetarna och chefernas delaktighet i frågor om verksamhetsplanering och schemaläggning.

C. Jämställda löner – även mellan jämförbara yrken

Region Gotland har under många år arbetat med att komma tillrätta med osakliga löneskillnader på grund av kön. Pengar har avsatts i budget för arbetet och på övergripande nivå har det haft god effekt. Trots det finns det stora skillnader mellan yrken som är kvinnodominerade och yrken som är mansdominerade trots att de finns inom samma BAS-värderingsintervall. Detta måste åtgärdas och en plan för att successivt åstadkomma jämställda löner behöver tas fram. Flera av de yrken som är lägst lönesatta inom Region Gotland är kvinnodominerade yrken. Inom dessa yrken kan det ofta vara svårt att få lönen att räcka till, särskilt nu när priserna på basnödvändigheter som mat och energi stigit kraftigt. Arbetar man i Region Gotland ska man ha en rimlig lön.

Därför föreslår vi:

- Att Region Gotland tar fram en plan för att komma tillrätta med löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma basintervall.
- Att planen ska börja med de yrkesgrupper som idag har de lägsta lönerna.

9. Budgettabell

	Vänsterpartiets förslag driftbudget 2026 (mnkr)	
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0
	Särskild satsning jämställdhet för yrkesgrupper med de lägsta lönerna	10,0
	Summa personalkostnadskompensation	140,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
	Resursfördelningsmodell GVN	20,4
	Resursfördelningsmodell SON	29,2
	Resursfördelningsmodell HSN	56,6
	Summa resursfördelningsmodell	80,8
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,2
	Driftskostnader exploatering	1,1
	Summa externa avtal och interna priser	70,6
	Ramtillskott	
RS/RSF	Barnkulturgarantin	0,5
RS/RSF	Bibliotekens arbete med "bokstart" och digitalt utanförskap	0,5
RS/RSF	Stödgivning kultur	2,0
RS/RSF	Offentlig konst	0,2
RS/RSF	Drift anläggningar ishallar	2,0
RS/RSF	Hyror fritidsanläggningar	0,5
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet alt. B	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,7
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0,2
TN	Kapitalkostnader / övrigt	4,0
TN	Särskild kollektivtrafik	7,3
MBN	VA-rådgivare	0,4
MBN	Engångsanslag till följd av pågående exploateringsprojekt	7,7
BUN	Förskola	15,0

BUN	Grundskola inkl anpassad skola	26,0
BUN	Barn- och elevhälsan	4,0
BUN	Kompetensutveckling pedagogisk personal	2,3
BUN	Skolskjuts och specialskjutsar	8,5
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generellt stadsbidrag)	2,5
GVN	Vuxenutbildning	2,5
GVN	Folkhögskolan	2,4
GVN	Arbetsliv och etablering	0,7
GVN	Barn- och elevhälsan	1,0
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	9,4
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	40,0
SON	Avhopparverksamhet	2,0
HSN	Nytt journalsystem	10,0
HSN	Prisjustering köpt vård	7,0
HSN	Nytt avtal tvätt	2,5
HSN	Hysesökning akutmottagning och bårhus	2,5
HSN	Hyra havspaviljongen	10,1
HSN	Ökade kapitalkostnader	6,5
	Summa ramtillskott*	184,0
	Reavinster och exploatering	-20,0
	Summa förändring budget 2026	455,4
	Skattehökning 50 öre	75,0
	Budgeterat resultat 2026	62,0

10. Investeringsbudget

Vänsterpartiet instämmer i majoritetens förslag. Detta innebär bland annat att projektering för nytt Ungkulturhus i gamla Solbergabadet inleds 2026 och att investeringar som möjliggör nytt stadslinjenät i kollektivtrafiken genomförs.

Gotland kan inte vänta

En grön budget för Region Gotland 2026
För klimatet, utbildningen och välfärden

En hållbar grön budget för 2026

Gotland står inför många utmaningar. Klimatkrisen är här och nu, vi ser hur grundvattennivåerna är lägre än någonsin och klimatet förändras successivt framför våra ögon. Nuvarande regering har lagt klimatarbetet åt sidan och satsar på skattesänkningar för de rikaste, billigare bensen och en invandring nära noll. Sverige når inte några av sina klimatmål och på Gotland går klimatarbetet långsamt.

Miljöpartiet delar bilden av hur viktigt det är att betona ö-läget och att vi med våra särskilda förutsättningar har ett större behov av finansiering från staten för att klara vår ekonomi. Miljöpartiet Gotland har skrivit en motion om ö-läget som ska behandlas på vår kongress nu i höst. Vi ser även vikten av att göra vad vi kan för att förbättra ekonomin för att ge framtidens gotlänningar möjlighet att göra de investeringar som de kommer att behöva. Som politiskt parti måste vi ta vårt ansvar för Gotland, gotlänningarna och ekonomin även när staten inte gör det.

Miljöpartiet anser att vi måste förhålla oss till den situation som råder och att alla förhoppningar inte kan ställas till regeringen. Vi har ett stort ansvar att se till att vård, skola och omsorg fungerar.

Vården på Gotland har stora ekonomiska utmaningar och vi kan inte fortsätta sopa detta under mattan. Vi bär fortfarande det lokala ansvaret för den gotländska sjukvården och då är vi skyldiga att i alla fall försöka minska de stora underskott som vården och stora delar av regionen dras med.

Att ständigt jobba med effektiviseringar tär på personalen som bär ett tungt ansvar ute i verksamheterna. Miljöpartiet anser att vi måste skjuta till de medel som behövs för att personalen ska kunna fokusera på sitt viktiga arbete. Vi vill se ett Region Gotland där medarbetarna trivs på sin arbetsplats - god ekonomisk hushållning är viktigt men om verksamheten är underbudgeterad så är det omöjligt att klara sitt uppdrag och ha en god arbetsmiljö.

Mot bakgrund av vår syn på Gotlands situation och verklighet så har vi komponerat en budget som ger de flesta verksamheter möjlighet till utveckling av vad vi ser som viktiga faktorer för att ingjuta mod och möjlighet att kunna lyfta blicken mot framtiden. Ett flertal av våra satsningar är att verksamheterna skall ges full ersättning för de kostnader de bevisligen behöver medel till, som kapitalkostnader på investeringar. När man, som majoriteten, underlåter att skjuta till budget för dessa så går det obönhörligen ut över verksamheten som då får göra neddragningar. Vi skjuter även till medel för lagstyrda verksamheter inom omsorg och samhällsbetalda resor vilka annars skulle behöva göra smärtsamma nedskärningar - alternativt ständigt dra över sin budget.

Solidaritet är en av Miljöpartiets viktigaste grundprinciper. Det gäller i klimatarbetet – där vi har ett ansvar för kommande generationer – men också i ekonomin, där vi inte ska lämna orimligt höga investeringskostnader efter oss. Vi anser att projekt som Visborg, ridanläggning och en ny ishall behöver pausas för att återkomma när Region Gotland har ett bättre ekonomiskt läge.

För att finansiera våra satsningar och ändå ha ett positivt ekonomiskt resultat på 32 miljoner kronor att avsätta till regionens reserver så vill Miljöpartiet höja skatten med 25 öre. Gotland ligger idag i mitten av skattelistan vilket är orimligt för att klara välfärden på ön. Miljöpartiet menar att vi som politiskt parti måste ta ansvar för Gotlands välfärd idag, vi kan inte vänta på att staten skall hjälpa oss. Miljöpartiet ser till att Region Gotland har en budget som är hållbar både ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Klimat, miljö och hållbar samhällsplanering

För miljöpartiet är det en självklarhet att Region Gotland ska ta ansvar både för att minska utsläpp och arbeta aktivt för att rusta det gotländska samhället inför klimatförändringarnas konsekvenser. Inom region Gotland har framför allt Regionstyrelseförvaltningen och Tekniska förvaltningen begärt medel för att kunna arbeta mer kraftfullt med dessa frågor.

Ny nämndövergripande klimat- & miljöpott

Trots att Gotland har utlyst klimatnödläge och har stora utmaningar vad gäller såväl kalkindustrins som turismens påverkan på miljön så finns i regel inte medel att satsa på mindre aktiviteter och projekt för att motverka klimatpåverkan, stödja arbetet med biologisk mångfald och andra viktiga miljöåtgärder när dessa måste konkurrera med behoven i regionens olika verksamheter.

För att motverka den skadliga konkurrensen och ge klimat- och miljöarbetet en rejäl skjuts framåt vill vi avsätta **10 miljoner i en klimat- & miljöpott** att handläggas av Bidragsbyrån där alla förvaltningar skall kunna ansöka om medel för de projekt och aktiviteter man ser som angelägna. Bidragsbyrån får i ansvar att föreslå anslag från potten samt där det är relevant att ansöka om extern kompletterande finansiering och regionstyrelsen föreslås besluta om anslagen.

Ren luft

Även om de åtgärder som vidtagits för att förbättra luftkvaliteten har gett vissa resultat, är det fortfarande viktigt att säkerställa att arbetet med att förbättra och övervaka luftkvaliteten fortsätter. Miljöpartiet beviljar ett tillskott på 1 miljon för att säkerställa att arbetet med PM10 fortgår.

Förstärkt samhällsplanering

Regionens planavdelning har länge varit både underfinansierad och underbemannad i förhållande till den stora efterfrågan på planer, utredningar och geografisk information med mera. Detta riskerar innebära försämrad kvalitet och effektivitet i samhällsplaneringen. Vi vill därför skjuta till 3 miljoner här, vilket är större delen av vad som äskats från förvaltningen.

För att möjliggöra mer resurser för samhällsplaneringen föreslår Miljöpartiet också att icke påbörjat projekteringsarbete inom Visborgsområdet pausas vilket ytterligare frigör 5,7 miljoner kronor för andra angelägna samhällsutmaningar.

Införa en vattenrådgivare

Regionen saknar idag kompetens i vattenfrågor utanför de som hanteras inom VA. I frågor kring vattnets kretslopp på ön, före vattentäkterna och efter avloppsreningsverken behöver regionen stärka sin kompetens så att vi inte behöver anlita konsulter i dessa strategiska frågor.

Vi behöver också arbeta mer med smart vattenanvändning, öka kunskap om vattenfrågor i skola och förskola men också, minska belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter. Ett annat grundläggande arbetsområde för en vattenrådgivare/koordinator är att stimulera återskapandet av våtmarker och övriga sätt att öka grundvattentillgången på ön.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott på miljö och klimatområdet

- 1 miljon för arbetet med PM10
- 0,4 miljon för en VA-rådgivare
- 1,4 miljon för att inrätta en vattenrådgivare/koordinator
- 10 miljoner till en regionövergripande klimatpott
- 3 miljoner till plan och geografisk information

Satsningar på skolan

Elevantalet minskar kraftigt under de kommande åren och det innebär att skolan kommer få mindre pengar i resursfördelningsmodellen. Samtidigt så har Region Gotland stora problem med kompetensförsörjningen och att ge barnen en likvärdig utbildning. Det är anmärkningsvärt att vi trots hög andel barn som är inskrivna i förskolan och i fritidsverksamheten ändå har ett stort antal barn som inte klarar grundskolan och kommer in på gymnasiet. Region Gotland behöver göra mer för att möta barnens behov och se till att alla barn får en likvärdig utbildning.

Barn har olika behov och behöver olika förutsättningar för sitt lärande. Vi anser att det är viktigt att varje elev får en så bra lärmiljö som möjligt. Antalet elever med behov av anpassad skola ökar. Vi ser att det är viktigt för varje elev och för hela det gotländska samhället att möta de behoven.

Barn- och elevhälsan har ett otroligt viktigt uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och trots att det är så viktigt så har barn- och elevhälsan svårt att klara av sitt huvudsakliga uppdrag. När barnantalet minskar så minskar också barn- och elevhälsans ram och därför vill vi ge 2,7 miljoner till barn- och elevhälsan.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Barn och utbildningsförvaltningen:

- 1,5 miljoner för att möta upp behoven av att kompetensutveckla befintlig personal
- 4,5 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 3,4 miljoner för utökning av antalet platser på Heden
- 13 miljoner för att höja grundbeloppet i förskolan
- 2,7 miljoner för att finansiera speciallärare, fysioterapeut och extra resurser inom barn- och elevhälsans verksamhet
- 4,3 miljoner i ramtillskott för specialskjutsar

Gymnasiet och vuxenutbildningen

Lärande sker genom hela livet. Genom utbildning och bildning stärker vi hela samhället och ser till att fler kan bidra mer till vår gemensamma välfärd. Under 2024 var introduktionsprogrammet det största programmet på Wisbygymnasiet. Antal elever som saknar gymnasiebehörighet har dubblats och därför välkomnar Miljöpartiet satsningen på ett resurscentrum som gymnasieskolan vill göra. För att möta elevers varierande behov och stärka deras studieresultat och välmående. Våra gymnasieungdomar är en viktig pusselbit i vår alltmer brådskande kompetensutmaning och det är viktigt att vi satsar på våra unga gotlänningar och att de klarar gymnasiet och kommer ut på arbetsmarknaden.

Vuxenutbildning och folkhögskolor spelar också en avgörande roll för livslångt lärande, omställning i arbetslivet och social hållbarhet. De ger människor en andra chans till utbildning, stärker demokratin och bidrar till att möta arbetsmarknadens kompetensbehov – inte minst i tider av omställning och brist på arbetskraft inom flera yrken. Miljöpartiet värnar dessa utbildningsformer som en viktig del av Gotlands utveckling

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen:

- 2,2 miljoner för att inrätta ett resurscentrum på gymnasieskolan
- 0,6 miljoner till elevhälsan på gymnasiet
- 0,6 miljoner till arbetsliv och etablering
- 2,5 miljoner lärcentrum högre utbildning
- 0,7 miljoner för att klara av hyreshöjningen på folkhögskolan i Fårösund

Kultur och fritid - en investering i gotlänningarnas välmående

Miljöpartiet vill se en kraftfull satsning på kultur- och fritidsområdet på hela Gotland. En levande och tillgänglig kultur- och fritidssektor stärker inte bara gotlänningarnas välbefinnande och delaktighet, utan bidrar även till Gotlands attraktivitet, sammanhållning och långsiktiga hållbarhet. I en tid när regeringen genomför allvarliga nedskärningar i kulturpolitiken krävs att Region Gotland tar ansvar för att säkra ett rikt kulturliv och meningsfull fritid för alla – särskilt barn och unga.

Vi ser det därför som avgörande att Region Gotland snarast återupptar arbetet med att inrätta en särskild kultur- och fritidsnämnd, vilket Regionstyrelsen redan beslutade den 26 oktober 2022 (RS §345). Denna nämnd behövs för att samla ansvar, skapa politisk tydlighet och långsiktig strategi för hela området. Arbetet med att förverkliga detta bör återupptas senast under 2025, med målet att nämnden ska vara på plats senast 2027.

Ett prioriterat område för Miljöpartiet är ungas rätt till kultur och meningsfull fritid. Vi vill därför att arbetet med Ungkulturhuset i Solbergabadet inleds snarast genom att projekteringen påbörjas under 2026. Gotland saknar idag ett självklart nav för ungas kulturutövande och en plats för gotlänningarna att ta del av kulturlivet på ön – något som är centralt för såväl det fria kulturlivet som för gotlänningarnas välmående.

Vi föreslår också att 1,5 miljoner avsätts för att säkra driften av ishallar på landsbygden, som är viktiga mötesplatser och motionsanläggningar för många barn, unga och familjer.

Det nya stödsystemet för kultur- och fritidsföreningar kommer att innebära förbättrade och mer rättvisa villkor för Gotlands ideella föreningsliv. Vi vill avsätta 3,5 miljoner kronor till att förverkliga detta under 2026, så att fler föreningar får möjlighet att ta del av stöd för sin verksamhet.

Miljöpartiet ser också att det är av största vikt att vi tillsätter en friluftssamordnare för att säkerställa utvecklingen och bevarandet av det gotländska friluftslivet.

Miljöpartiet vill därför bevilja Regionstyrelseförvaltningen följande tillskott:

- 1 miljon för inrättandet av en friluftssamordnare
- 1,5 miljoner för att påbörja projektering av Ungkulturhuset i Solbergabadet
- 0,7 miljoner till Island Games
- 3,5 miljoner för att inrätta det nya stödsystemet för kultur

Landsbygdsutveckling

Finansiering av landsbygdsutveckling

Landsbygden på Gotland får alltid proportionellt sett en för liten del av regionens budget, såväl vad gäller investeringar som driftsbudget. De mindre tätorterna får mindre del av olika satsningar, återvinningscentraler stängs och lokala utvecklingsbolag har svårt att få hjälp med finansiering av regionen. Samtidigt har det funnits medel i regionens budget som inte använts pga brist på idéer och strategier för landsbygdsutveckling.

Miljöpartiet ställer sig därför bakom finansieringen av en modell för landsbygdsutveckling, exempelvis Bygdsam, som förhoppningsvis kan samordna och stödja landsbygdsutvecklingen på Gotland. Det är dock viktigt att det inte bara är kommersiell verksamhet som kommer att stödjas, ett brett anslag för utveckling på landsbygden behöver tas.

Vården

Hälso- och sjukvården brottas med stora utmaningar i sin kompetensförsörjning och med ekonomin. För att klara att upprätthålla en god hälso- och sjukvård samtidigt som vi klarar ekonomin så behövs det stora tillskott från staten och en särskild ö-politik som bemöter våra speciella förutsättningar som vi har på Gotland just för att vi är en ö och en kommun och region i ett. Våra gemensamma ansträngningar att uppvakta staten har hittills inte gett något resultat. Miljöpartiet menar dock att vi som politiska partier inte kan låta bli att ge sjukvården medel för kostnadsökningar och utveckling i väntan på en annan lösning.

Miljöpartiet har valt att ge full kostnads kompensation för ökade hyreskostnader, kapitalkostnader och för ett nytt journalsystem Dessa kostnader riskerar annars att gå ut över en redan hårt ansträngd förvaltning och sjukvård. Sammanlagt lägger Miljöpartiet 11,5 miljoner mer än majoriteten på vården.

Miljöpartiet beviljar därför Hälso- och sjukvårdsförvaltningen medel enligt följande:

- 10 miljoner till nytt journalsystem
- 2,5 miljoner till nytt tvättavtal
- 12,9 miljoner för hyreskostnader
- 6,5 miljoner för ökade kapitalkostnader

Social- och äldreomsorg

Inom omsorgen på Gotland finns stora behov, inte minst inom LSS-verksamheten som ju är lagstyrd och inte kan effektiviseras i någon större utsträckning. Dessa kostnader kan alltså inte undvikas. LSS-verksamheten har varit underfinansierad under flera år. Det innebär att andra delar av socialnämndens verksamhet har finansierat den, vilket inte är rimligt. En stark välfärd är centralt för ett hållbart samhälle. Vi skjuter därför till 45 miljoner kronor till LSS-verksamheten.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott till Socialförvaltningen:

- 2 miljoner till stödboende skadligt bruk och beroende
- 2 miljoner till avhopparverksamheten
- 45 miljoner till LSS-verksamheten, för att ge verksamheten en realistisk budget

Långsiktiga hållbara satsningar kräver en skattehöjning

Gotland har en unik situation i och med att vi är både kommun och region, med allt vad det innebär i form av ansvar för gotlänningarna från vaggan till graven. Detta innebär också att Region Gotland har större ekonomiska utmaningar än andra kommuner och allt detta skall bäras av en folkmängd på cirka 60 000 människor och ännu färre skattebetalare.

Vi har även ett stort ansvar för öns miljö och sociala hållbarhet och därför har Miljöpartiets budget i högre grad än majoritetens tagit ansvar för alla dessa aspekter.

I Miljöpartiets budget väljer vi att ge:

- 32 miljoner till grundskolan
- 7 miljoner till gymnasie och vuxenutbildningen
- 66 miljoner till socialförvaltningen
- 8,7 miljoner till kultur och fritid
- 14,2 miljoner till området klimat och miljö

Miljöpartiet vill sammantaget tillföra ett ramtillskott på 186,76 miljoner kronor för ökade satsningar på klimat, utbildning och välfärd på Gotland.

Vår föreslagna budget är i balans och vår föreslagna skattehöjning på 25 öre ger vår budget ett positivt resultat på cirka 32 miljoner som ekonomisk buffert för kommande år.

Skattesats

Miljöpartiet föreslår:

att en kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2026 med kronor 33:85 per skattekrona.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
		Miljöpartiet Gotland
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 % (avsatt 145 mnkr)	130,00
	Summa personalkostnadskompensation	130,00
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
	Resursfördelningsmodell GVN	20,40
	Resursfördelningsmodell SON	29,20
	Resursfördelningsmodell HSN	56,60
	Summa resursfördelningsmodell	80,80
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,30
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
	Driftskostnader exploatering	1,10
	Summa externa avtal och interna priser	70,60
	Ramtillskott	
RS/RSF	Utveckling AI	0,50
RS/RSF	IT	4,00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
RS/RSF	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
RS/RSF	Räddningstjänsten	3,00
RS/RSF	Energicentrum/energirådgivning	0,16
TN	Särskild kollektivtrafik	7,30
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
TN	Blått centrum Vattenrådgivare/koordinator	1,40
MBN	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
MBN	Plan och geografisk information	3,00
MBN	Arbete med PM10	1,00
MBN	Miljö- och livsmedel (alkoholhantering)	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40
MBN	Exploatering och samhällsbyggnad	2,00
BUN	Förskola förstärkning	7,90
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	13,00
BUN	Barn- och elevhälsan	2,70
BUN	Kompetensförsörjning, gemensamt	1,50
BUN /GVN	Säkerhet och beredskap, skolorganisationen	1,00
BUN	Skolskjuts och specialskjutsar	4,30
BUN	Skolbibliotek	2,50
GVN	Vuxenutbildning, Lärcentrum	2,50
GVN	Folkhögskolan, Enter	0,70
GVN	Arbetsliv och etablering	0,65
GVN	Wisbygymnasiet	2,20
GVN	Barn- och elevhälsan	0,60
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40
SON	LSS-verksamheten	45,00
SON	Avhopparverksamhet	2,00
HSN	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
HSN	Nytt avtal tvätt	2,50
HSN	Hyresökning akutmottagning och bårhus	2,50
HSN	Hyra havspaviljongen	10,40
HSN	Ökade kapitalkostnader	6,50
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1,00
RSF	Kultur och fritidsnämnd o Förv. till 2027	2,00
RSF	Klimat- och miljöpott till bidragsbyrå	10,00
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Ungkulturhus Solberga	1,50
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
	Summa ramtillskott*	186,76
	Reavinster o exploatering	-20,00
	Skattehöjning med 25 öre per skattekrona till 33,85	-37,50
	Summa förändring budget 2026	410,66
	Budgeterat resultat 2026	31,75

Sverigedemokraterna Gotland Budget 2026

För ett fungerande Gotland

Innehållsförteckning – SD Gotland Budget 2026

1. Inledning – Budget 2026 för Sverigedemokraterna Gotland
2. Regionstyrelsen – Styrning i praktiken, inte på papper
3. Framtidens Gotland – Trygghet före symbolpolitik
4. Barn- och utbildningsnämnden – Fokus på stöd, struktur och ansvar
5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – Utbildning som leder någonstans
6. Socialnämnden – Tidiga insatser, konkret hjälp, nolltolerans mot symbolprojekt
7. Hälso- och sjukvårdsnämnden – Vårdkvalitet, kontroll och kostnadsdisciplin
8. Tekniska nämnden – Infrastruktur som fungerar, inte imponerar
9. Miljö- och byggnämnden – Kontroll, trygghet och rimliga förväntningar
10. Kultur- och fritidsberedningen – Förankring, tillgänglighet och funktion
11. Sammanfattning – Prioritering med ryggrad
12. Budgetramar och resultat – Sverigedemokraternas alternativa modell för 2026
13. Driftbudget 2026 – Sverigedemokraterna Gotland (Version B)
14. Avslutning

1. Inledning – Budget 2026 för Sverigedemokraterna Gotland

Region Gotlands kostnader ökar – men resultaten står still. Vårdköerna består, skolan är fortsatt ojämn, och personalen slår larm om brist på tid, resurser och ledarskap. Samtidigt växer den administrativa apparaten, externa konsulter styr processer ingen bitt om, och projekt efter projekt drivs utan att verksamheten blir bättre.

Det är dags att dra i nödbromsen.

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2026 är ett försök att återta kontrollen. Vi presenterar ett förslag som bryter med det tänkande som har tillåtit kostnadsökningar utan ansvar – och som prioriterar trygghet, välfärd och styrning framför politikens självexpansion.

Vi säger nej till fler konsulter, fler strategitjänster, fler kommunikationsprojekt. Vi säger ja till vård, skola, trygghet – sådant som gotlänningar faktiskt märker av. Vi höjer inte skatten. Vi höjer kraven. På styrning, på uppföljning och på politiskt ansvar.

Den här budgeten är inte mer offensiv än nödvändigt – men mer ärlig än det som presenterats i budgetberedningen. Och det är vad Gotland behöver.

Lars Engelbrektsson

Ordförande, Sverigedemokraterna Gotland

2. Regionstyrelsen – Styrning i praktiken, inte på papper

Regionstyrelsen är ansvarig för att hålla samman styrningen av Region Gotlands verksamhet. Det borde innebära att resurserna används där de gör mest nytta – att pengar går till vård, skola, omsorg och fungerande grundläggande system. Men verkligheten är en annan.

Under de senaste åren har överbyggnaden vuxit. Nya strategifunktioner skapas, interna projekt drivs utan tydlig koppling till linjeverksamheten, och konsulter anlitas för att formulera dokument som sällan når längre än till intranätet. Samtidigt ropar vårdpersonal efter fler kollegor, och lärare efter minskad belastning.

Vi behöver en förändring. Vår utgångspunkt är enkel: varje konsulttimme, varje powerpoint och varje ny processledare ska kunna motiveras för en sjuksköterska, en undersköterska eller en lärare – annars ska det inte genomföras.

Vi föreslår här ett antal åtgärder som inte kräver nya arbetsgrupper eller ytterligare utredningar. De kan genomföras direkt – och bör ha gjorts för länge sedan.

1. Konsultfrys med krav på godkännande

All användning av externa konsulter inom kommunikation, styrning, HR, processledning och verksamhetsutveckling pausas omedelbart. Undantag får endast göras efter skriftligt beslut i Regionstyrelsen.

Beräknad besparing: 40 mnkr

2. Strategitjänst-översyn med reduceringsmål

Regiondirektören får i uppdrag att redovisa alla anställda med titeln strateg, utvecklingsledare, förändringsledare eller likvärdig funktion. Målet är att minska dessa roller med minst 30 % före 2027.

Beräknad besparing: 15–20 mnkr

3. Avveckling av interna process- och kommunikationsprojekt

Alla interna projekt som syftar till att "utveckla styrning", "förbättra kommunikation" eller "främja processmognad" inom regionförvaltningen ska omedelbart avslutas. Undantag gäller endast verksamhetsnära projekt inom vård, skola eller teknik.

Beräknad besparing: 10 mnkr

4. Politisk mötesdisciplin – digitala möten som norm

Alla politiska möten under två timmar ska hållas digitalt när det är praktiskt möjligt. Reseersättning utgår endast vid fysisk motiverad närvaro.

Beräknad besparing: 2–3 mnkr

5. Redovisning av externa uppdrag och kostnadsbeslut

Regionstyrelsen ska varje kvartal offentliggöra en sammanställning av:

- alla konsultuppdrag över 50 000 kr
- alla nya projektinitieringar
- kostnader för representation, möten och kommunikationsinsatser

Detta säkerställer att politiken är informerad – och att medborgarna är det också.

3. Framtidens Gotland – Trygghet före symbolpolitik

För Sverigedemokraterna Gotland handlar framtidsvision inte om abstrakta målsättningar eller kampanjer med färdiga budskap. Det handlar om verkligheten för gotlänningarna – om trygghet i vardagen, fungerande service, närvarande personal och tillit till att samhällskontraktet faktiskt gäller här, inte bara på papper.

Vårt budgetförslag bygger på just det: att välja det som gör skillnad och avsluta det som inte längre håller. Det handlar inte om att förenkla verkligheten, utan om att fokusera resurser och ansvar där de hör hemma. Vi ser hur strukturer har växt fram inom regionen utan tydlig riktning – projekt som fortsätter av gammal vana, styrdokument som aldrig följs upp, och satsningar som saknar både mål och mottagare. Det är inte ett resursproblem, det är ett ledningsproblem.

Vi ser en framtid där resurser används till det som människor märker av. Där barn får rätt stöd i skolan, vårdpersonal har kollegor i stället för nya arbetsflöden, och äldre får hjälp utan att anhöriga måste ringa tre gånger. Gotlänningarna ska känna att regionen finns där – inte för att utbilda dem i hållbarhet, utan för att säkra deras vardag.

Samtidigt ser vi en framtid där politiken vågar prioritera. När gotlänningarna ser vårdköer och skenande kostnader är det inte visioner de efterlyser – det är resultat.

Vi är fullt medvetna om att Gotland har särskilda förutsättningar. Ö-läget innebär längre transporter, större sårbarhet i försörjning och ett annat beroende av offentlig service än på fastlandet. Men lösningen kan inte vara att vänta på ett stadstillägg från staten som aldrig kommer – eller använda ö-läget som ursäkt för att kostnadsutvecklingen inte är under kontroll.

Vi är också medvetna om att Region Gotland redan får ett betydande tillskott genom det kommunala skatteutjämnningssystemet. Det innebär ett ansvar att använda de resurserna rätt – inte en anledning att efterfråga mer.

4. Barn- och utbildningsnämnden – Fokus på stöd, struktur och ansvar

Grundskolan är en av Region Gotlands viktigaste och mest resurskrävande verksamheter. Trots höga kostnader ser vi att belastningen på lärare ökar, elever i behov inte alltid får rätt stöd, och att alltför mycket tid försvinner i kringsysslor, möten och att klicka sig igenom system.

Lärare vittnar om ökad arbetsbörda, svårigheter att nå elever i behov av stöd och att mycket av arbetsdagen försvinner i dokumentation, möten och administration. Vi menar att detta är ett ledningsproblem – inte ett resursproblem.

Sverigedemokraterna Gotland prioriterar en skola där resurserna går till det som gör skillnad: särskilt stöd, trygghet och undervisning. Vi värnar de mindre skolorna på landsbygden eftersom de fyller en samhällsfunktion som inte går att ersätta med centralisering. Men vi kräver samtidigt att varje satsning följs upp – med tydliga frågor: Har det nått eleven? Har det hjälpt läraren?

Våra prioriteringar:

- **Utökat särskilt stöd till elever i behov**, med fler specialpedagoger och stärkt elevhälsa där behoven är som störst
- **Trygga och fungerande små skolor**, särskilt i glesbygd där alternativen annars är orimliga pendlingar
- **Insatser mot psykisk ohälsa och mobbning**, genom närmare samarbete mellan undervisning och elevvård
- **Minskad administration för lärare**, så att mer av arbetstiden kan användas till det som gör skillnad för eleven

Konkreta åtgärder:

1. **Skoladministrativ förenkling**
Regiondirektören ges i uppdrag att tillsammans med BUN ta fram ett åtgärdsprogram för att minska administrationen för undervisande personal med minst 20 % till 2027. Det ska inkludera översyn av IT-system, dokumentationskrav och mötesstruktur.
2. **Verksamhetsredovisning per skola**
Varje skolenhet ska senast höstterminen 2026 kunna visa hur tilldelad skolpeng används i praktiken – i undervisningstid, stödtimmar, andel behöriga lärare och stödpersonal.

3. **Styrning av lokalkostnader och lokalnyttjande**

Lokaler som inte aktivt används i undervisning eller elevstöd ska omprövas. Skolan ska inte bära kostnader för utrymmen som används till andra ändamål.

4. **Stopp för interna utvecklingsprojekt utan mätbar nytta**

Projekt inom "pedagogisk utveckling" eller "skolutveckling" som inte kan visa konkret effekt på lärande, trygghet eller personalstöd ska avslutas. Dessa medel omfördelas till undervisning och särskilt stöd.

En stark skola byggs inte genom att lägga till fler krav på lärarna – utan genom att ta bort det som står i vägen för undervisning. Vårt förslag gör just det.

5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – Utbildning som leder någonstans

Utbildning ska leda någonstans. Det är inte tillräckligt att erbjuda kurser, program och plattformar – det måste också finnas en tydlig koppling till arbetslivet, till samhällets behov och till individens framtid. På Gotland ser vi idag hur utbildningsutbudet har breddats, men utan att alltid ge svar på den viktigaste frågan: leder det här till jobb?

Sverigedemokraterna Gotland vill att utbildningar ska vara relevanta, efterfrågade och möjliga att följa upp. Vi säger inte nej till omställning – men vi säger ja till krav på riktning. Den som söker sig till vuxenutbildning ska få rätt stöd, men också möta tydliga förväntningar: att det man utbildar sig till ska behövas.

Samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv behöver ökas, särskilt inom områden där Gotland har påtaglig brist: vård, bygg, teknik, service. Vi vill även att vuxenutbildningar med låg etableringsgrad ska granskas, och om nödvändigt fasas ut. Vi har inte råd att erbjuda utbildningar som inte leder någonstans.

Samtidigt ser vi ett behov av att effektivisera lokal- och resursanvändning. Vi vill se samlokalisering, digitala alternativ där det är lämpligt, och bättre samordning mellan vuxen- och gymnasieutbildning. Administration, processer och värdegrundsprojekt ska inte ta utrymme från undervisning och vägledning.

En utbildningspolitik som fungerar är inte nödvändigtvis bredast – men den är tydligast. Den visar vägen, och ställer krav på resultat.

Våra prioriteringar:

- **Yrkesutbildningar med arbetsmarknadsrelevans:** Teknik, bygg, vård, energi och service är områden där behoven är tydliga och växande.
- **Ökad samverkan med det lokala näringslivet:** Utbildningsanordnare ska inte arbeta i vakuum – de ska arbeta i samklang med regionens arbetsliv.
- **Rätt utbildning till rätt deltagare:** Vuxenutbildning ska inte vara en väntsal, utan en språngbräda till något verkligt.
- **Effektiv lokalanvändning:** Vi ska inte bygga nytt när befintliga lokaler står halvtomma.

Konkreta åtgärder:

1. Matchningskrav på utbildningsutbud

GVN får i uppdrag att säkerställa att alla gymnasiala och vuxenutbildningar har dokumenterad arbetsmarknadsrelevans. Nya utbildningar ska endast startas efter behovsanalys med lokal koppling.

2. Etableringsuppföljning med konsekvens

Varje vuxenutbildning ska redovisa etableringsgrad, avhopp och kostnad per deltagare. Utbildningar som återkommande har låg träffsäkerhet ska omprövas eller avslutas. Det är orimligt att lägga skattepengar på utbildningar som inte leder någonstans.

3. Lokalöversyn och samordning

Regiondirektören får i uppdrag att redovisa nyttjandegrad för samtliga lokaler kopplade till vuxen- och gymnasieutbildning. Överkapacitet ska leda till samlokalisering eller avveckling – inte ytterligare expansion.

4. Avveckling av symbolprojekt

Projekt inom ramen för "värdegrund i utbildning", "strategisk profilering" eller andra abstrakta initiativ utan koppling till lärande, arbetsliv eller elevhälsa ska upphöra. Dessa resurser omfördelas till pedagogiskt stödjande funktioner eller yrkesvägledning.

På en ö där var tredje ung vuxen funderar på att lämna Gotland, kan vi inte lägga energi på utbildningar som inte leder någonstans.

Vi behöver kompetens. Vi behöver ansvar. Och vi behöver sluta med utbildningspolitik som mest handlar om att se upptagen ut.

6. Socialnämnden – Tidiga insatser, konkret hjälp och nolltolerans mot symbolprojekt

Socialt ansvar är mer än ett mjukt ord. Det handlar om hur vi tar hand om de mest utsatta – inte i teorin, utan i praktiken. Äldre som behöver hjälp. Barn och unga som riskerar att hamna fel. Kvinnor som lever i våldsrelationer. Människor med missbruksproblematik eller psykisk ohälsa som behöver vård, inte väntan.

Men det handlar också om något annat: vad vi gör med skattebetalarnas förtroende. För varje insats som inte fungerar, för varje projekt som drivs vidare utan resultat, så urholkas tilliten. Därför menar vi att det sociala ansvaret inte bara handlar om att vilja hjälpa – utan om att kunna visa att hjälpen når fram.

Sverigedemokraterna Gotland vill att sociala resurser ska riktas till det som gör verklig skillnad: skydd för våldsutsatta, missbruksvård med tillgänglighet och kvalitet, och tidiga insatser för barn och unga som riskerar att hamna fel. Vi vill ha ett socialt arbete som är både närvarande och resultatinkriktat – och vi menar att det går att uppnå genom att styra bort från rundgång och samverkansprojekt som inte längre levererar.

Våra prioriteringar:

- **En trygg och värdig äldreomsorg**, med kontinuitet, bemanning och valfrihet att bo kvar hemma
- **Skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn**, utan fördröjningar eller byråkratiska barriärer
- **Missbruks- och beroendevård som fungerar**, med fokus på tillgänglighet och individanpassning
- **Förebyggande arbete med unga**, i skolmiljö, fritid och socialtjänst – med särskild närvaro i socialt utsatta områden

Konkreta åtgärder:

1. **Mobila team inom äldreomsorgen**
Socialnämnden ges i uppdrag att bygga ut modellen med mobila vård- och omsorgsteam för äldre i ordinärt boende. Målet är att skapa ett alternativ till institutionsboende, där trygghet och kontinuitet prioriteras. Äldre ska inte behöva flytta från hemmet på grund av systemets oförmåga att möta behovet på plats.
2. **Permanent och tillgängligt skyddat boende**
Gotland ska erbjuda tryggt skydd för våldsutsatta kvinnor och barn – utan undantag. Ingen ska behöva vänta i risk. Nämnden ska säkerställa att det finns permanent tillgång till platser, inte tillfälliga projektlösningar.

3. **Effektgranskning av integrationsprojekt**

Samtliga integrationsrelaterade insatser – från språkprojekt till sysselsättningsåtgärder – ska granskas utifrån kriterierna: etablering, självförsörjning och faktisk samhällseffekt. Projekt som efter två år inte levererar ska avslutas. Inget mer "samverkan kring samverkan".

4. **Stramare styrning av upphandling inom sociala insatser**

Upphandlingar av stödboenden, vårdtjänster och andra externa insatser ska prioriteras utifrån kvalitet, närvaro och faktiskt resultat. Pris får inte vara det enda kriteriet. Leverantörer som inte uppfyller krav ska inte förnyas.

Trygghet är inte en känsla man skapar med formuleringar. Det är något man åstadkommer genom att agera – tidigt, tydligt och konkret.

Därför tar vi ansvar. Och därför avslutar vi det som andra bara låter fortgå.

7. Hälso- och sjukvårdsnämnden – Vårdkvalitet, kontroll och kostnadsdisciplin

Sjukvården är en av de mest resurskrävande delarna av regionens verksamhet – och en av de viktigaste. Trots det har Region Gotland i jämförelser de högsta vårdkostnaderna i landet, samtidigt som invånare vittnar om svårigheter att få tid, pressad personal och bristande tillgänglighet. Det här är inte ett budgetproblem – det är en styrningsfråga.

Sverigedemokraterna Gotland menar att vi har passerat gränsen där mer pengar är svaret. Det som krävs nu är kontroll. Inte av personalen – utan av kostnadsutvecklingen, ledningsstrukturerna och de beslut som fattas utan förankring i vårdverkligheten.

Vi står bakom flera viktiga våldsatsningar, inte minst inom psykiatri och digital tillgänglighet. Men vi accepterar inte att sjukvårdens ekonomi tillåts svälla utan uppföljning. En växande administration, parallella digitala lösningar och ogenomskinlig styrning är inget gotlänningarna efterfrågat – och inget vi tänker fortsätta finansiera.

Samtidigt är det tydligt att vården är ojämnt fördelad. Vi menar att jämlik vård över hela dygnet, och över hela ön, ska vara ett grundkrav. Det får inte spela roll var du bor eller vilken tid på dygnet du blir sjuk. Vi vill därför se en genomgång av bemanning, schemaläggning och resurstilldelning som säkrar tillgången till vård även utanför kontorstid.

Våra prioriteringar:

- Patientnära vård med fokus på tillgänglighet, trygghet och kontinuitet
- Utökad psykiatri, särskilt för barn, unga och vuxna med samsjuklighet
- Digitala vårdtjänster som stöd, inte ersättning
- Jämlik vård i hela regionen – oavsett bostadsort och tid på dygnet
- Styrning av kostnadsutvecklingen genom prioritering och uppföljning

Konkreta åtgärder:

1. **Stopp för kostnadsökningar utan mervärde**
Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden ges gemensamt ansvar för att utreda, bromsa och omfördela kostnader inom sjukvården. Alla större kostnadsområden – från bemanning till lokaler och administration – ska analyseras utifrån nytta, belastning och effekt. Åtgärdsplan ska redovisas kvartalsvis.
2. **Vårdnyttokrav för alla nya initiativ**
Nya investeringar, digitala system eller organisatoriska förändringar inom vården ska godkännas endast om de kan visa konkret nytta i form av förbättrad tillgänglighet,

vårdkvalitet eller arbetsmiljö. Saknas effekt – inga resurser.

3. **Reform av vårdens ledarskap och schemaläggning**

En översyn av vårdens bemanning, schemaläggning och ledningsstruktur ska genomföras med särskilt fokus på dygnet-runt-effektivitet. Målet är att minska flaskhalsar under kvällar, nätter och helger, och säkerställa att både patienter och personal får rimliga förutsättningar – oavsett tid på dygnet.

4. **Stärkt psykiatri och missbruksvård med närvaro i hela länet**

Behandlingskapaciteten inom psykiatrin ska förstärkas. Fokus ska ligga på tillgänglighet, inte symbolåtgärder – och närvaro utanför centralorten ska säkerställas. En välfungerande psykiatri är grunden för att hela vårdkedjan ska fungera.

Vård som bara fungerar under kontorstid är inte vård.

Jämlik vård är inte ett löfte – det är ett ansvar. Vi tänker ta det.

8. Tekniska nämnden – Infrastruktur som fungerar, inte imponerar

Teknisk förvaltning handlar inte om rubriker – den handlar om det som bara måste fungera. Vatten i kranen. Avfallet som hämtas. Värme, el, vägar, fastigheter. När det fungerar, tänker ingen på det. När det brister, fungerar ingenting annat. Därför måste drift och underhåll komma först – inte nybyggnation eller symboliska miljöåtgärder utan plan för finansiering.

Sverigedemokraterna Gotland vill se en återgång till grunduppdraget inom teknisk förvaltning. Vi föreslår att nya större investeringar pausas tills vi har full översikt över driftkostnader och långsiktig hållbarhet. Vi prioriterar underhåll framför expansion – och vattenförsörjning, energisäkerhet och avfallshantering framför "profilering".

Samtidigt vill vi säkerställa att Gotland har en fungerande, tydlig och begriplig avfallshantering. Återvinning ska vara praktisk, inte frustrerande. Felsortering, uppdelade ansvarskedjor och avgiftshöjningar utan nytta måste bort. Systemen måste fungera användarna – inte för de som administrerar dem.

Vi motsätter oss därför också nybyggnation av Visby ishall i nuläget. Regionens ekonomi tillåter inte ytterligare åtaganden utan att det drabbar kärnverksamheterna. Vi ska underhålla det vi har – och skjuta upp sådant som inte är akut.

Våra prioriteringar:

- Trygg vattenförsörjning året runt, i hela regionen
- Avfallshantering och återvinning som fungerar – utan sammanbrott och felsorteringskaos
- Färre nya projekt, mer fokus på att underhålla det vi har
- Stabil el- och energiförsörjning, med beredskap för avbrott och ökade krav
- Ekonomisk styrning av fastighetsdrift och internhyror

Konkreta åtgärder:

1. **Frys nya projekt tills basfunktioner säkrats**
Samtliga nyinvesteringar pausas tills drift, finansiering och behov har kartlagts. Vi bygger inte nytt förrän det gamla är tryggt.
2. **Åtgärdsplan för vattenförsörjningen**
Tekniska nämnden får i uppdrag att inom sex månader leverera en handlingsplan för vattenförsörjning på kort och lång sikt – inklusive översyn av vattenuttag, bevakning, återbruk, läckage och distributionssäkerhet.

3. **Stabil återvinning och avfallshantering**

Systemen för återvinning och avfall ska utvärderas utifrån funktion och begriplighet. Målet är att minska felsortering, undvika sammanbrott i logistiken och säkerställa att insamling fungerar även i glesbygd. Krångliga system och slentrianhöjda avgifter ska bort.

4. **Nej till ny Visby Ishall**

Vi står fast: en ny ishall är inte försvarbar i nuläget. Underhåll den gamla och återkom med nyinvestering när (om) ekonomin tillåter och andra behov inte riskerar att trängas undan.

5. **Styrning av internhyror och fastighetskostnader**

En genomgång av samtliga lokalkostnader ska genomföras. Lokaler som inte används eller som går att samlokalisera ska omprövas. Internhyror får inte växa utan förklaring.

Ett samhälle som inte tar hand om sitt vatten, sitt avfall och sina grundsystem – kommer till slut tappa förtroendet. Vi börjar där det faktiskt behövs.

9. Miljö- och byggnämnden – Kontroll, trygghet och rimliga förväntningar

Samhällsplanering är inte ett laboratorium för visioner. Det är ett praktiskt uppdrag som ska möjliggöra bostäder, arbetsplatser och fungerande vardag – inte trenddrivna stadsutvecklingsprojekt. Den som söker bygglov eller kontaktar miljökontoret ska mötas av tydliga regler, rimliga väntetider och ett respektfullt bemötande.

Sverigedemokraterna Gotland vill återställa förtroendet för Miljö- och byggnämnden. Vi står upp för planberedskap, men den måste bygga på faktisk efterfrågan. Vi står bakom tillsyn – men den måste vara proportionerlig och lagbunden. Och vi säger nej till de projekt som kallas "strategiska", men som i praktiken saknar förankring och nytta.

Vi vill också förändra tonen i tillsynsarbetet. Många gotlänningar upplever tillsynen som hård, oförutsägbar och ibland rent av motverkande. Det gäller särskilt inom lantbruk, bygglov och småföretagande. Tillsyn ska vara rättssäker – men också begriplig, proportionerlig och genomförbar. Vi vill se en förändrad praxis, där fokus ligger på att informera och förebygga i första hand, inte att ingripa i efterhand.

Vi föreslår en översyn av hela tillsynsorganisationen, inklusive bemötande, förväntningar och återkoppling. Myndighetsutövning får aldrig bli en källa till frustration – det ska vara en del av samhällsbygget.

Våra prioriteringar:

- **Planberedskap för verkliga behov – inte påhittade framtidsbilder**
- **Snabb och begriplig hantering av bygglov och tillsynsärenden**
- **Stopp för dyrbara policyprojekt och visionsdokument utan bäring i verkligheten**
- **Respektfullt bemötande i alla myndighetskontakter – särskilt gentemot privatpersoner och näringsidkare**

Konkreta åtgärder:

1. **Paus för onödig planutveckling**
Alla planprojekt som saknar konkret efterfrågan – t.ex. lågintressanta bostadsområden eller strategiska visionsområden utan aktörer – pausas tills vidare. Planresurserna omfördelas till hantering av befintliga ärenden.
2. **Planberedskap för lokal näringslivsetablering**
Nämnden får i uppdrag att kartlägga hinder för verksamhetsetablering i orter utanför Visby. Särskilt prioriterat är att möjliggöra verkstäder, förråd, föreningslokaler och

serviceverksamhet i områden där planbrist förhindrar utveckling.

3. **Tillsyn med serviceperspektiv**

Ett nytt bemötandeprogram införs för all tillsynspersonal. Det ska tydliggöra skyldigheten att informera, föra dialog och hjälpa till med lagförståelse – inte enbart övervaka. Proportionalitet och respekt ska vara vägledande.

4. **Granskning och avveckling av visionsprojekt och symboldokument**

Samtliga pågående utvecklingsprojekt inom hållbarhetsprofilering, framtidszoner, "innovativa livsmiljöer" och liknande koncept utvärderas. Projekt som inte kan visa konkret samhällsnytta, lokal förankring eller realistisk finansiering avslutas.

10. Kultur- och fritidsberedningen – Förankring, tillgänglighet och funktion

Kultur och fritid ska vara till för alla – inte bara för dem som redan vet hur man söker projektbidrag eller formulerar mål i kulturpolitiska termer. På Gotland finns en rik kulturtradition, ett starkt föreningsliv och en levande idrottsrörelse. Det är där vi vill lägga tyngdpunkten.

Sverigedemokraterna Gotland anser att kulturpolitiken ska bygga under samhällsgemenskap, identitet och tillgänglighet. Inte skapa klyftor mellan centrum och periferi, mellan nätverksstyrda initiativ och den lokala verkligheten. Därför prioriterar vi verksamheter som bedrivs nära gotlänningarna – i föreningar, hembygdsrörelser, ungdomsidrott och lokala arrangemang.

Samtidigt måste driften av kultur- och fritidsanläggningar vara långsiktigt hållbar. Vi ser med oro på stigande driftkostnader för badhus, idrottshallar och evenemangslokaler – där vissa delar av regionen står för notan, men inte får ta del av verksamheten.

Våra prioriteringar:

- Ungdomsidrott och föreningsliv i hela regionen – inte bara i centralorten
- Bevarande och användning av Gotlands kulturarv – på riktigt, inte i broschyrer
- Rättvis och funktionell drift av idrotts- och kulturanläggningar
- Avskaffande av kulturprojekt som saknar lokal förankring och publik

Konkreta åtgärder:

1. **Stöd till ungdomsidrott i glesbygd**
Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att kartlägga hinder för barn- och ungdomsidrott i landsbygd och mindre orter. Där verksamhet hotas av lokalbrist, avstånd eller driftkostnader ska stöd riktas dit – inte till ytterligare centraliserade satsningar.
2. **Effektiv drift av befintliga anläggningar**
Samtliga större anläggningar inom bad, idrott och kultur ska genomgå en driftanalys. Där samordning eller samlokalisering är möjlig – ska det genomföras. Driftstöd ska riktas till faktisk verksamhet, inte fastighetskostnader utan innehåll.
3. **Stöd till lokal kultur – inte externa plattformar**
Region Gotland ska prioritera kulturverksamhet som bedrivs av gotlänningar, för gotlänningar. Stöd till projekt där målgrupp, innehåll eller genomförande är oklart – eller där regionen endast är finansiär utan inflytande – ska avslås.

4. **Stopp för rundgångsprojekt inom fritid och kultur**

Alla pågående projekt där projektmål utvärderas av andra projekt, eller där resultat främst utgörs av ytterligare processarbete, ska avslutas. Skattepengar ska inte gå till självförstärkande bidragslogik.

11. Sammanfattning – Prioritering med ansvar och tydlig riktning

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2026 skiljer sig från det förslag som presenterats av budgetberedningen. Inte för att vi utlovar mer – utan för att vi är beredda att välja bort.

Vi vet att resurserna är begränsade. Men i stället för att fördela jämnt över allt, gör vi det som ingen annan vågar: vi prioriterar. Vi säger nej till det som kostar utan att ge nytta. Vi stänger ned det som pågår av vana. Vi avslutar projekt som aldrig nådde fram – och vi står fast vid att välfärden måste komma först.

Det innebär att vi fryser konsultverksamhet inom ledning och kommunikation. Vi avslutar policyprojekt som bara genererar fler policydokument. Vi pausar expansionsdrivna investeringar där drift och syfte är oklara. Och vi rensar i strukturer som vuxit ovanpå verksamheten – men inte för den.

Vi gör det andra inte vill göra, men som alla innerst inne vet borde göras:

- Vi frågar: *Bidrar det här till vård, skola, trygghet?*
- Vi kräver: *Visa resultat, eller avsluta.*
- Vi vågar: *Att säga nej – även till det som alltid fått ja.*

Det här är en budget som inte låtsas. Den agerar.

Det är också en budget som visar respekt – för regionens medarbetare i bristyrken, för skattebetalarna och för dem som varje dag märker när välfärden sviktar.

12. Budgetramar och resultat – Sverigedemokraternas alternativa modell för 2026

Sverigedemokraterna Gotland lägger härmed fram ett budgetförslag som tydligt skiljer sig från budgetberedningens modell. Vi utgår från verkliga behov i välfärden, men vi är också beredda att omprioritera, effektivisera och avsluta det som inte levererar. I stället för att fördela resurser enligt gamla strukturer, skapar vi utrymme för nya prioriteringar genom konkreta och styrda kostnadsåtgärder.

Personalkostnadskompensering

Vi avsätter 130,0 mnkr som generell kompensation för ökade personalkostnader motsvarande 3,0 %. Detta säkerställer grundläggande löneförutsättningar i kärnverksamheterna utan att utöka den totala ramvolymen.

Riktade tillskott till kärnverksamhet

Vi föreslår ett tillskott på 40,0 mnkr för att förstärka de områden där behovet är mest akut:

- **Särskilt stöd och små skolor (BUN):** För att säkra tillgänglighet till elevhälsa, specialpedagogik och undervisning i glesbygd
- **Patientnära vård och psykiatri (HSN):** För att stärka tillgången till psykiatrisk vård och bemannad vård nära patienten
- **Skyddat boende och beroendeinsatser (SON):** För att öka kapaciteten i akuta skyddsinsatser samt förbättra missbruks- och psykiatrivårdens tillgänglighet

Summa riktade tillskott: 40,0 mnkr

Totalt ramtillskott inklusive kompensation: 170,0 mnkr

Effektiviseringar och strukturella kostnadsåtgärder

För att finansiera våra prioriteringar genomför vi ett antal riktade strukturåtgärder:

- **Konsultfrys och reduktion av strategroller:** –60,0 mnkr
Paus för alla externa konsultuppdrag inom kommunikation, HR, styrning och processledning. Avveckling av interna roller som inte har direkt verksamhetsbäring.
- **Avveckling av policy- och kommunikationsprojekt:** –15,0 mnkr
Stopp för projekt inom varumärkesutveckling, internutveckling och

kommunikationsstruktur utan koppling till kärnverksamhet.

- **Effektivisering av administration och systemstöd:** –10,0 mnkr
Samordning av interna funktioner, genomlysning av it-lösningar och reduktion av dubbla stödstrukturer.
- **Digitalisering av politik och mötesstruktur:** –5,0 mnkr
Införande av digitala standardmöten, minskad reseersättning och representationskostnad för politiska möten.
- **Reavinster och teknisk justering:** –20,0 mnkr
Bedömd försäljning av tillgångar samt tekniska finansjusteringar.

Summa effektiviseringar och finansiering: –110,0 mnkr

Sammanställning – Budgetförändring 2026

Post	Belopp (mnkr)
Totalt ramtillskott	+170,0
Effektiviseringar och justeringar	–110,0
Nettoförändring i driftbudget	+60,0

Budgeterat resultat

Post	Belopp (mnkr)
Resultat före beredning	+130,0
Avsatt för resultatreserv/buffert	+70,0
Budgeterat överskott 2026	+60,0

Med denna modell visar vi att det är fullt möjligt att prioritera vård, skola och trygghet utan att öka belastningen på regionens ekonomi. Men det kräver styrning, ansvar och viljan att avsluta det som inte fungerar.

Driftbudget 2026 – Sverigedemokraterna Gotland

Personalkostnadskompensering

Vi avsätter 130,0 mnkr som generell kompensation för löneökningar motsvarande 3,0 % för samtliga nämnder och verksamheter. Detta säkerställer att välfärdens kärnverksamheter har fortsatt förutsättningar att bemanna med konkurrenskraftiga villkor.

Resursfördelningsmodeller

Resursfördelningen baseras på aktuella volymer och behov:

Nämnd	Förändring (mnkr)
Barn- och utbildningsnämnden (BUN)	-25,4
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)	+20,4
Socialnämnden (SON)	+29,2
Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	+56,6
Totalt	+80,8

Externa avtal och interna prisjusteringar

Prisjusteringar accepteras i begränsad omfattning – med krav på återhållsamhet och uppföljning:

Post	Belopp (mnkr)
Externa avtal	44,3
Interna priser, regionstyrelseförvaltningen	5,4
Interna priser, teknisk förvaltning (försörjning)	3,6
Förändrad internhyra (3,6 %)	16,2
Driftkostnader, exploatering	1,1
Totalt	70,6

Riktade tillskott till kärnverksamheter

Totalt 40,0 mnkr föreslås till följande prioriterade områden:

- **BUN:** 11,1 mnkr
→ Särskilt stöd, små skolor, elevhälsa
- **HSN:** 11,4 mnkr
→ Patientnära vård, psykiatri, digital tillgänglighet
- **SON:** 11,9 mnkr
→ Skyddat boende, missbruksvård, psykisk hälsa
- **Regionstyrelsen/RSF:** 5,5 mnkr
→ IT-säkerhet och digital robusthet
- **Totalt riktade tillskott: 40,0 mnkr**

Effektiviseringar och finansiering

För att möjliggöra satsningarna genomförs följande strukturåtgärder:

Åtgärd	Effekt (mnkr)
Konsultfrys och strategireduktion	-60,0
Avveckling av policyprojekt och kommunikation	-15,0
Effektivisering av administration och systemstöd	-10,0
Digitalisering av politik och mötesstruktur	-5,0
Reavinster och tekniska justeringar	-20,0
Totalt effektiviseringar	-110,0

Sammanställning – Driftbudget 2026

Post	Belopp (mnkr)
Personalkostnadskompensering	+130,0
Resursfördelningsmodeller	+80,8
Prisjusteringar, avtal och interna kostnader	+70,6
Riktade tillskott till kärnverksamheter	+40,0

Effektiviseringar och finansiering	-110,0
Totalt förändrad driftbudget	+211,4

13. Avslutning

Den här budgeten är inte en lista med önskemål. Det är ett förslag till förändring – i ansvar, i prioriteringar och i förhållningssätt till makt och resurser.

Vi har valt att göra det ingen annan vågar: säga nej till det som inte fungerar, även när det är politiskt bekvämt att låta det vara. Vi har pekat ut kostnadsdrivande strukturer, ineffektiva projekt och symbolpolitiska satsningar – och ersatt dem med konkreta insatser som gör skillnad i välfärden.

Vi tror inte att gotlänningarna vill ha fler visioner utan förankring. De vill ha en region som fungerar. En vård som svarar. En skola som fokuserar. Ett trygghetssystem som faktiskt skyddar.

Det är därför vi har valt att prioritera annorlunda. Inte för att provocera – utan för att ta ansvar. Vi lägger en budget som visar att det går att få mer välfärd för pengarna, utan att lägga till mer pengar. Men det kräver en sak: politiskt mod att välja bort.

Sverigedemokraterna Gotland tar det ansvaret.

Bilaga 6 § 109 Votering. Mål och budget 2026-2028

Rösta ja för bifall till regionstyrelsens förslag till driftbudget, rösta nej för bifall till Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget.

Ja	37
Nej	17
Avstår	16
Frånvarande	1

1	Jesper Skalberg Karlsson (M)	Ja
2	Andreas Unger (M)	Ja
3	Sara Vilhelmsson (M)	Ja
4	Mariette Nicander (M)	Ja
5	Håkan Onsjö (M)	Ja
7	Ayman Aboulaich (M)	Ja
8	Lina Runander (M)	Ja
10	Rolf Öström (M)	Ja
11	Michaela Challnius (M)	Ja
13	Kjell Broander (M)	Ja
30	Johan Asplund (--)	Ja
31	Meit Fohlin (S)	Ja
32	Filip Reinhag (S)	Ja
33	Jenny Larsson (S)	Ja
34	Oscar Lindster (S)	Ja
36	Thomas Karlström (S)	Ja
37	Aino Friberg Hansson (S)	Ja
38	Tommy Gardell (S)	Ja
39	Hanna Westerén (S)	Ja
40	Håkan Ericsson (S)	Ja
41	Greger Eneqvist (S)	Ja
42	Tony Johansson (S)	Ja
46	Mikael Nilsson (S)	Ja
48	Christer Engelhardt (S)	Ja
49	Bo Björkman (S)	Ja
50	Charlotte Andersson (S)	Ja
52	Patrik Gardelin (S)	Ja
201	Berit Cedergren-Onsjö (M)	Ja
204	Roger Wärn (M)	Ja
206	Bobo Writler (M)	Ja
220	Maria Alstäde (S)	Ja

221 Magnus Ekström (S)	Ja
222 Carin Rosell (S)	Ja
223 Bertil Virgin (S)	Ja
226 Marina Berg (S)	Ja
229 Mikael Bogsjö (S)	Ja
230 Magnus Kull (S)	Ja
15 Lars Thomsson (C)	Nej
17 Eva Ahlin (C)	Nej
19 Stefan Nypelius (C)	Nej
20 Bibbi Olsson (C)	Nej
21 Karl-Johan Boberg (C)	Nej
22 Gunnel Lindby (C)	Nej
23 Johan Malmros (C)	Nej
25 Anna Andersson (C)	Nej
26 Björn Dahlström (C)	Nej
29 Sara Lidqvist (KD)	Nej
70 Michael Stenberg (--)	Nej
208 Abdulalim Alkatea (C)	Nej
210 Hilda Glansholm (C)	Nej
211 Ulf Hammarlund (C)	Nej
213 Ingrid Engström (C)	Nej
215 Gisela Wood (L)	Nej
216 Aina Mattsson (L)	Nej
54 Saga Carlgren (V)	Avstår
56 Victoria Öjefors Quinn (V)	Avstår
57 Per Edman (V)	Avstår
58 Pieter Barnard (V)	Avstår
59 Linda Wagenius (V)	Avstår
61 Micke Seid (MP)	Avstår
62 Maya Arfvidson (MP)	Avstår
63 Martin Nilsson (MP)	Avstår
64 Lars Engelbrektsson (SD)	Avstår
66 Wolge Ståhl (SD)	Avstår
69 Jimmy Nilsson (SD)	Avstår
231 Peter Jankert (V)	Avstår
235 Ola Matthing (MP)	Avstår
236 Per Vretling (SD)	Avstår
238 Anita Ljustell (SD)	Avstår
239 Inga-Lill Silvergren (SD)	Avstår

Bilaga 7

Budget 2026 Budget 2027 Plan 2028 Plan 2029 Plan 2030

Regionstyrelsen					
Investeringspott	14 000	14 000	16 000	16 000	16 000
Inköp av fordon räddningstjänst		4 000	7 000	8 000	12 000
Lokalinvesteringar, kök	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Lokalinvesteringar, räddningstjänst			15 000	15 000	15 000
IT- investeringar pott	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
IT-investeringar ökad redundans	10 000			10 000	15 000
Ridanläggning Rävågen		10 000	57 500		
Ungkulturhus "Gamla Solbergabadet"	1 500	4 700	35 000	17 200	
Delsumma investeringar regionstyrelsen	52 500	59 700	162 500	98 200	90 000

Strategiska investeringar

Badhus	147 000	56 000			
Inventarier badhus		6 000			
Delsumma strategiska investeringar	147 000	62 000	0	0	0

Summa investeringar regionstyrelsen	199 500	121 700	162 500	98 200	90 000
--	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------

Miljö- och byggnämnden

Investeringspott	500	500	500	500	500
Summa investeringar miljö- och byggnämnden	500	500	500	500	500

Tekniska nämnden

Investeringar i skattefinansierad verksamhet

Investeringspott	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kollektivtrafik, investeringar enl hållplatshandbok hållplatser			6 000	6 000	6 000
Kollektivtrafik, nytt stadslinjenät	12 000	18 000			
Landsbygdsutveckling	0	0	2 000	2 000	2 000
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar					
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000
Belysning Visby innerstad	7 000	7 000	14 000	14 000	14 000
Upprustning Norderstrand/Kruttornet		11 200	11 200		
Fastighet					
Utbyte av ventilation	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastighetsägaransvar	75 000	80 000	100 000	100 000	110 000
Uppförande av solceller	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Klimatanpassning/robusthet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utbyte av lysrör och armaturer till LED	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Förrådet 3, tillbyggnad kontor	10 000				
Reservkraft och ställverk Korpen	31 000				
Hamn					
Hamnverksamhet	10 000	8 000	5 000	5 000	13 000
Summa investeringar skattefinansierad verksamhet	210 000	201 200	220 200	209 000	227 000

Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

VA-verksamhet	150 000	185 500	167 000	132 000	203 000
Visby vattenförsörjning	50 000	75 000	100 000	75 000	50 000
Investeringar i fastigheter för VA-verksamhet	6 300	24 000	3 500	4 000	16 100
Avfallsverksamhet	109 650	27 650	150	150	10 150
Hamnverksamhet, linjehamn					
Förbättringsåtgärder Visby hamn	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Rensmuddring Visby hamn		8 000			
Reservkraft Visby hamn	20 000				
Ytbeläggning terminalområde					5 000
Automatiserad förtöjning färjeläge 5 och 6				40 000	40 000
Anpassning landgångar & ramper			25 000	25 000	25 000
Ombyggnad hamnterminal		14 000	24 000	10 000	
Muddring och logistikyta nordost om oljekajen Visby		20 000	34 500	10 000	
Övernattningssläge oljekaj				25 000	30 000
Summa investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	340 950	359 150	359 150	326 150	384 250

Summa investeringar tekniska nämnden	550 950	560 350	579 350	535 150	611 250
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringspott	15 000	15 000	15 000	18 500	17 500
Inventarier förskola, grundskola	2 500	4 500	3 000		
Lokalinvesteringar förskola	3 000	23 000	4 500	2 000	
Lokalinvesteringar grundskola, anpassad skola	15 500	58 500	5 500		
Anpassning barn- och elevhälsan				1 200	1 500

Idrottshall Visby		25 000	50 000		
Summa investeringar barn- och utbildningsnämnden	36 000	126 000	78 000	21 700	19 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden					
Investeringspott	6 000	6 000	7 000	7 000	7 000
Folkhögskolan Hemse	6 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Lokalinvesteringar Vuxenutbildningen		35 000	35 000	30 000	
Summa investeringar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12 000	42 000	43 000	38 000	8 000
Socialnämnden					
Investeringspott	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Äldreboende Visby			135 000	142 000	
LSS gruppbostad				38 000	
Bostad med särskild service enl. SOL			45 000		
Summa investeringar socialnämnden	8 000	8 000	188 000	188 000	8 000
Hälso- och sjukvårdsnämnden					
Investeringspott	40 000	40 000	45 000	45 000	50 000
Lokalinvesteringar	17 000	17 000	15 000		
Om- och tillbyggnad primärvård Korpen				400 000	
Utrustning vårdcentralen Korpen			40 000		
Magnetkamera MR		10 000			
Kemiinstrument				4 000	
Endoskopiutrustning	5 000				
Patientövervakningssystem					15 000
Operationsstaplar				10 000	
Summa investeringar hälso- och sjukvårdsnämnden	62 000	67 000	100 000	459 000	65 000
Total investeringsbudget	868 950	925 550	1 151 350	1 340 550	801 750
<i>varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>528 000</i>	<i>566 400</i>	<i>792 200</i>	<i>1 014 400</i>	<i>417 500</i>
<i>varav avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>340 950</i>	<i>359 150</i>	<i>359 150</i>	<i>326 150</i>	<i>384 250</i>
<i>varav strategiska investeringar</i>	<i>147 000</i>	<i>62 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Bilaga 8

	Budget 2026 C KD L	Budget 2027 C KD L	Plan 2028 C KD L	Plan 2029 C KD L	Plan 2030 C KD L
Regionstyrelsen					
Investeringspott	10 000	14 000	16 000	16 000	16 000
Inköp av fordon räddningstjänst		4 000	7 000	8 000	12 000
Lokalinvesteringar, kök	5 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Lokalinvesteringar, räddningstjänst			15 000	15 000	15 000
IT- investeringar pott	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
IT-investeringar ökad redundans	10 000			10 000	15 000
Ridanläggning Rävhamnen		0	0		
Ungkulturhus "Gamla Solbergabadet"	0	0	0	0	1 500
Delsumma investeringar regionstyrelsen	47 000	45 000	70 000	81 000	91 500
Strategiska investeringar					
Badhus	147 000	56 000			
Inventarier badhus		6 000			
Delsumma strategiska investeringar	147 000	62 000	0	0	0
Summa investeringar regionstyrelsen	194 000	107 000	70 000	81 000	91 500
Miljö- och byggnämnden					
Investeringspott	500	500	500	500	500
Summa investeringar miljö- och byggnämnden	500	500	500	500	500
Tekniska nämnden					
Investeringar i skattefinansierad verksamhet					
Investeringspott	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kollektivtrafik, investeringar enl hållplatshandbok hållplatser			6 000	6 000	6 000
Kollektivtrafik, nytt stadslinjenät	12 000	18 000			
Landsbygdsutveckling	0	0	2 000	2 000	2 000

Mark- och stadsmiljö, gator och vägar					
Mark- och stadsmiljö, gator och vägar	25 000	25 000	30 000	30 000	30 000
Belysning Visby innerstad	5 000	7 000	14 000	14 000	14 000
Upprustning Norderstrand/Kruttornet		11 200	11 200		
Fastighet					
Utbyte av ventilation	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Fastighetsägaransvar	65 000	80 000	100 000	100 000	110 000
Uppförande av solceller	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Klimatanpassning/robusthet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utbyte av lysrör och armaturer till LED	10 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Förrådet 3, tillbyggnad kontor	10 000				
Reservkraft och ställverk Korpen	31 000				
Hamn					
Hamnverksamhet	10 000	8 000	5 000	5 000	13 000
Summa investeringar skattefinansierad verksamhet	198 000	201 200	220 200	209 000	227 000

Investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet

VA-verksamhet	150 000	185 500	167 000	132 000	203 000
Visby vattenförsörjning	50 000	75 000	100 000	75 000	50 000
Investeringar i fastigheter för VA-verksamhet	6 300	24 000	3 500	4 000	16 100
Avfallsverksamhet	109 650	27 650	150	150	10 150
Hamnverksamhet, linjehamn					
Förbättringsåtgärder Visby hamn	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Rensmuddring Visby hamn		8 000			
Reservkraft Visby hamn	20 000				
Ytbeläggning terminalområde					5 000
Automatiserad förtöjning färjeläge 5 och 6				40 000	40 000
Anpassning landgångar & ramper			25 000	25 000	25 000
Ombyggnad hamnterminal		14 000	24 000	10 000	
Muddring och logistikyta nordost om oljekajen Visby		20 000	34 500	10 000	
Övernattningssläge oljekaj				25 000	30 000
Summa investeringar i avgiftsfinansierad verksamhet	340 950	359 150	359 150	326 150	384 250

Summa investeringar tekniska nämnden	538 950	560 350	579 350	535 150	611 250
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Barn- och utbildningsnämnden

Investeringspott	12 000	15 000	15 000	18 500	17 500
Inventarier förskola, grundskola	2 500	4 500	3 000		
Lokalinvesteringar förskola	3 000	23 000	4 500	2 000	
Lokalinvesteringar grundskola, anpassad skola	15 500	58 500	5 500		
Anpassning barn- och elevhälsan				1 200	1 500
Idrottshall Visby		25 000	50 000		

Summa investeringar barn- och utbildningsnämnden	33 000	126 000	78 000	21 700	19 000
---	---------------	----------------	---------------	---------------	---------------

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Investeringspott	6 000	6 000	7 000	7 000	7 000
Folkhögskolan Hemse	6 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Lokalinvesteringar Vuxenutbildningen		35 000	35 000	30 000	

Summa investeringar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12 000	42 000	43 000	38 000	8 000
--	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

Socialnämnden

Investeringspott	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Äldreboende Visby			0	135 000	142 000
LSS gruppboende				38 000	
Bostad med särskild service enl. SOL			45 000		

Summa investeringar socialnämnden	8 000	8 000	53 000	181 000	150 000
--	--------------	--------------	---------------	----------------	----------------

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Investeringspott	35 000	40 000	45 000	45 000	50 000
Lokalinvesteringar	15 000	17 000	15 000		
Om- och tillbyggnad primärvård Korpen				200 000	200 000
Utrustning vårdcentralen Korpen			40 000		
Magnetkamera MR		10 000			
Kemiinstrument				4 000	
Endoskopiutrustning	5 000				
Patientövervakningssystem					15 000

Operationsstaplar				10 000	
Summa investeringar hälso- och sjukvårdsnämnden	55 000	67 000	100 000	259 000	265 000
Total investeringsbudget	841 450	910 850	923 850	1 116 350	1 145 250
<i>varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>500 500</i>	<i>551 700</i>	<i>564 700</i>	<i>790 200</i>	<i>761 000</i>
<i>varav avgiftsfinansierad verksamhet</i>	<i>340 950</i>	<i>359 150</i>	<i>359 150</i>	<i>326 150</i>	<i>384 250</i>
<i>varav strategiska investeringar</i>	<i>147 000</i>	<i>62 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Bilaga 9 § 109 Votering. Mål och budget 2026-2028

Rösta ja för avslag till Eva Ahlins (C) yrkanden gällande regionfullmäktiges mål, rösta nej för bifall till yrkandena.

Ja	51
Nej	18
Avstår	1
Frånvarande	1

1	Jesper Skalberg Karlsson (M)	Ja
2	Andreas Unger (M)	Ja
3	Sara Vilhelmsson (M)	Ja
4	Mariette Nicander (M)	Ja
5	Håkan Onsjö (M)	Ja
7	Ayman Aboulaich (M)	Ja
8	Lina Runander (M)	Ja
10	Rolf Öström (M)	Ja
11	Michaela Challnius (M)	Ja
13	Kjell Broander (M)	Ja
31	Meit Fohlin (S)	Ja
32	Filip Reinhag (S)	Ja
33	Jenny Larsson (S)	Ja
34	Oscar Lindster (S)	Ja
36	Thomas Karlström (S)	Ja
37	Aino Friberg Hansson (S)	Ja
38	Tommy Gardell (S)	Ja
39	Hanna Westerén (S)	Ja
40	Håkan Ericsson (S)	Ja
41	Greger Eneqvist (S)	Ja
42	Tony Johansson (S)	Ja
46	Mikael Nilsson (S)	Ja
48	Christer Engelhardt (S)	Ja
49	Bo Björkman (S)	Ja
50	Charlotte Andersson (S)	Ja
52	Patrik Gardelin (S)	Ja
54	Saga Carlgren (V)	Ja
56	Victoria Öjefors Quinn (V)	Ja
57	Per Edman (V)	Ja
58	Pieter Barnard (V)	Ja
59	Linda Wagenius (V)	Ja

61	Micke Seid (MP)	Ja
62	Maya Arfvidson (MP)	Ja
63	Martin Nilsson (MP)	Ja
64	Lars Engelbrektsson (SD)	Ja
66	Wolge Ståhl (SD)	Ja
201	Berit Cedergren-Onsjö (M)	Ja
204	Roger Wärn (M)	Ja
206	Bobo Writler (M)	Ja
220	Maria Alstäde (S)	Ja
221	Magnus Ekström (S)	Ja
222	Carin Rosell (S)	Ja
223	Bertil Virgin (S)	Ja
226	Marina Berg (S)	Ja
229	Mikael Bogsjö (S)	Ja
230	Magnus Kull (S)	Ja
231	Peter Jankert (V)	Ja
235	Ola Matthing (MP)	Ja
236	Per Vretling (SD)	Ja
238	Anita Ljustell (SD)	Ja
239	Inga-Lill Silvergren (SD)	Ja
15	Lars Thomsson (C)	Nej
17	Eva Ahlin (C)	Nej
19	Stefan Nypelius (C)	Nej
20	Bibbi Olsson (C)	Nej
21	Karl-Johan Boberg (C)	Nej
22	Gunnel Lindby (C)	Nej
23	Johan Malmros (C)	Nej
25	Anna Andersson (C)	Nej
26	Björn Dahlström (C)	Nej
29	Sara Lidqvist (KD)	Nej
30	Johan Asplund (--)	Nej
70	Michael Stenberg (--)	Nej
208	Abdulalim Alkatea (C)	Nej
210	Hilda Glansholm (C)	Nej
211	Ulf Hammarlund (C)	Nej
213	Ingrid Engström (C)	Nej
215	Gisela Wood (L)	Nej
216	Aina Mattsson (L)	Nej
69	Jimmy Nilsson (SD)	Avstår